

PISANII SÂNGEORZENE

ca siune e : dispensarea de a derima' vechia' ba

DAN COMAN

*Spargerei repentine a biserice
umatoriele considerante !
Materialulu de pitea din v*

**ANUL X
NR. 4(104)
APRILIE 2021**

ABSOLVENȚII LICEULUI „SOLOMON HALIȚĂ”

Promoția 1972-1973

XII-A

1. ANDRONESI D. ALEXANDRU
2. BERENDE I. IOAN
3. BOTA L. DONISA
4. BUIA I. VASILE
5. COBZAȘ I. MARIA
6. FOZOCAȘ ȘT. IOAN
7. GAGEA I. MAXIM
8. HĂDĂRĂU P. EUSEBIU
9. HÂRUȚA I. VIORICA
10. JARDA I. ANTON
11. JOJA P. IACOB
12. LUCI I. IONEL
13. MĂLUȚAN A. DORINA
14. MĂRCUȚIU T. CRISTINA
15. MOTOFELEA A. CORNELIA
16. MUREȘAN I. ION
17. NEGRUȘERI S. VASILE
18. PETRAȘCU I. FLOAREA
19. POP I. MARIAN
20. POP M. IOANA
21. RAȚIU I. IOAN
22. RETEGAN A. IOAN
23. RUS G. VIOREL
24. RUȘTI I. MAXIM
25. SEREȚEAN M. VASILE
26. SFRÂNGEU E. EMILIA
27. SOHORCA E. MIRCEA
28. ȘTEOPOAIE E. FLOAREA
29. SUCIU M. OCTAVIA
30. VARGA V. ALEXANDRU
31. VÂNCA A. VICTORIA

XII-B

1. ABRUDEAN G. FLOAREA
2. CĂRBUNE A. VICTORIA
3. CICEDEA A. IOANA
4. CIUNTEREI I. LEON
5. DAN S. ALEXANDRINA
6. DĂNILĂ J. NICOLAE
7. DEBREȚIN ȘT. DORINA
8. FLOROIU C. ADRIANA
9. GALBEN A. NAZARICA
10. HALIȚĂ M. SILIVAN
11. HEROT A. LEONTINA
12. HÂRUȚA A. FLOAREA
13. HRIB M. ALEXANDRINA
14. ISIP I. MACEDON
15. MARICA L. LEON
16. MORARIU F. GORIȚA
17. PETRICI I. ANA
18. POP D. LIVIA MARIA
19. POP A. MARIOARA
20. REDL A. ELENA
21. RUS V. MARIA
22. SCURTU P. FLOAREA
23. SÂNGEORZAN G. ION
24. SOHORCA E. EMIL
25. SPOALLER I. FRANCISC
26. URDĂ S. DOMIDE

* Materialul a fost preluat din *Liceul Teoretic „Solomon Haliță” Sângeorz-Băi*
– 50 de ani, 2012.

PISANII SÂNGEORZENE

- Spiritualitate, Istorie și Tradiție -

Fotografia din colecția artistului Maxim Dumitraș

ANUL X, NR. 4(104), APRILIE 2021

PISANII SÂNGEORZENE

Revistă de spiritualitate, istorie și tradiție locală

Fondatori: profesor FLORIN HODOROGA
teolog ALEXANDRU DĂRĂBAN

Consultant științific: Dr. Mirela Popa-Andrei, cercetător științific II, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române

Colaboratori permanenți: Dr. Elisabeta Scurtu, Preot Dr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, Dr. Dorin Dologa, Icu Crăciun, Florin Hodoroga

Editor și redactor responsabil: Alexandru Dărăban

Tehnoredactare: Alexandru Dărăban

REDACȚIA: Casa de Cultură Sângeorz-Băi, str. Republicii nr.33,
jud. Bistrița-Năsăud; E-mail: florin.hodoroga@gmail.com
Jucu, str. Jucu-Herghelie nr. 67, jud. Cluj; E-mail: adaraban17@yahoo.ro;
aldaraban57@gmail.com

Revista poate fi citită pe rețeaua de internet la adresele:
<https://independent.academia.edu/DarabanAlexandru>
<http://en.calameo.com/accounts/3280504>
<https://pisaniiisang.wordpress.com>

COPERTA 1: Dan Coman

COPERTA 2: Absolvenții promoției 1972-1973 ai liceului sângeorzan

COPERTA 3: Absolvenții promoției 1973-1974 ai liceului sângeorzan

COPERTA 4: Dan Coman – Cetățean de Onoare al orașului Sângeorz-Băi

Fotografiile din acest număr provin din cadrul Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (colecția fotografii), Facebook (Vicariatul greco-catolic Năsăud, Leon Prădan, Cornel Rusan, Iosif Ciunterei, Liceul „Solomon Haliță” Sângeorz-Băi), Centrul Cultural „Justin Sohorca” Sângeorz-Băi, colecția personală a artistului Maxim Dumitraș

Cuprins

<u>CUPRINS</u>	5
<u>SÂNGEORZENI DE ISPRAVĂ</u>	
DAN COMAN.....	6
<i>Interviu cu Dan Coman</i>	8
<u>BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE</u>	
<i>Școala greco-catolică trivială din Sângeorgiu – Anul școlar 1884/1885</i>	10
PREOT TEODOR CIURUȘ, „Popa Miron” din Sângeorz – <i>ctitor de biserici</i>	13
<i>Din cronica Parohiei Greco-Catolice Sângeorz-Băi – Documente</i>	17
<i>Situația Parohiei Greco-Catolice Sângeorgiu – 1881</i>	24
VALENTIN DRĂGANU, <i>Băile de la Sângeorzul-Românesc</i>	25
<u>DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI – Publicistica</u>	
<i>Din viața Baronului Leonida Pop</i>	27
<u>DIN GRANITĂ</u>	
BASILIU MOȚIU DÂMBU BAȘIOTA, <i>Din vitejiile grănicerilor români</i>	30
<i>Grigore Pletosu denigrat?!</i>	33
<i>D-ale alegerilor Năsăud</i>	35
GRIGORE SLĂVOCĂ, <i>Poezie de război</i>	38
OVIDIU OLIMPIU DAN, ALEXANDRU DĂRĂBAN, <i>Locuitorii din Ilva Mică</i> <i>participanți la Primul Război Mondial</i>	39
<i>Epidemiile din Bistrița-Năsăud în anul 1921</i>	58

SÂNGEORZENI DE ISPRAVĂ

Dan Coman

S-a născut la 27 iulie 1975 în localitatea Gersa, județul Bistrița-Năsăud, România.

A absolvit cursurile de filosofie la Cluj-Napoca.

Actualmente este profesor la Bistrița.

A publicat patru cărți de poezie, două antologii și trei romane și este prezent în numeroase antologii de literatură din țară și străinătate.

Poezie

Anul cârțiței galbene, Editura Timpul, Iași, 2003

Ghinga, Editura Vinea, București, 2005

Dicționarul Mara, *ghidul tatălui 0-2 ani*, Editura Cartier, Chișinău, 2009

Insectarul Coman (Editura Charmides, 2017)

Romane

Irezistibil, Editura Cartea Românească, București, 2010

Parohia, Editura Cartea Românească, București, 2012

Căsnicie, Editura Polirom, Iași, 2015

aceste lucruri care nu se vor schimba niciodată, Editura Polirom, Iași, 2019

Antologii

D Great Coman, Editura Vinea, București, 2007

Erg, Editura Charmides, 2012

Alesul, Editura Cartier, Chișinău, 2020

Premii

Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru debut, București, 2004

Premiul H. I. Lascu al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, 2003

Premiul Mihai Eminescu, Botoșani, Opera Prima, 2004

Premiul Național de poezie Radu Săplăcan, 2003

Premiul Colocviului Tinerilor scriitori, Cluj, 2007

SÂNGEORZENI DE ISPRAVĂ – DAN COMAN

Premiul pentru poezie **Radio Romania Cultural**, București, 2010
 Premiul de Cristal de la Vilenica, **Crystal Vilenica Prize**, Slovenia, 2011
 Premiul *Cartea de poezie a anului 2017*, Gala Tinerilor Scriitori, București, 2018
 Premiul **Radio România Cultural** pentru poezie, 2018
 Premiul **Observator Cultural** pentru poezie, 2018

Prezent in următoarele antologii (selectiv):

- Om jag inte får tala med någon nu: 27 poeter från Rumänien, **Bokförlaget Tranan, Suedia, 2011**
- „Anthologie de la poésie roumaine contemporaine” (Paris), 2008
- « Iz Novije Rumunske Poezije” – Serbia, 2009
- “Pesniki, Cakajoci na angela” - Ljubljana, Slovenia, 2010
- "Szabadulas a gettobol"- Hungary
- **A KÉTEZRES NEMZEDÉK. KORTÁRS ROMÁN KÖLTÉSZZET, Ungaria, 2017**
- **The Vanishing Point That Whistles: An Anthology of Contemporary Romanian Poetry, SUA, 2012**
- **Of Gentle Wolves: An Anthology of Romanian Poetry, SUA, 2013**

Organizează, împreună cu Marin Mălaicu-Hondrari, **Festivalul Internațional de Poezie și Muzică de cameră *Poezia e la Bistrița***, considerat de către presa de specialitate drept cel mai important festival de poezie din România

A alcătuit, împreună cu Petru Romoșan, antologia ***Compania poezilor tineri în 100 de titluri***, Editura Compania, București, 2011

În anul 2012 i s-a publicat **Začetek** (eleven poems in Slovenian), Študentska založba, Ljubljana, în traducerea poetului Ales Mustar

În 2012, antologia **Ghinga** a fost publicată la Edition Solitude, Stuttgart, traducere din germană de Georg Aescht

A fost bursier al statului german în cadrul Akademie Schloss Solitude, 2010.

A fost bursier Traduki, Tirana, Albania, 2015

A fost bursier la International Writing Program, SUA, 2018

Poemele și prozele sale au fost traduse în germană, suedeză, franceză, finlandeză, engleză, turcă, slovenă, spaniolă, sârbă, maghiară, etc.

SÂNGEORZENI DE ISPRAVĂ – DAN COMAN

INTERVIU CU DAN COMAN

Cum îți activezi cheful de a scrie poezie? Te întreb asta fiindcă dai de înțeles că e suficient să te trezești cu noaptea-n cap și să bei cafea... Ce, cine și câte-ar mai fi?

E adevărat: mă trezesc înainte de cinci, cu noaptea-n cap (și cu dimineța pe genunchi), pregătesc cea mai bună cafea la ibric din lume, fumez la fereastră, recitesc fragmente din cărțile altora. E realmente o plăcere să încep ziua așa, una din marile mele bucurii. Dar de cele mai multe ori nici nu-mi trece prin cap să scriu. Scrisul vine altfel, mai complicat și mai greoi, de obicei după ce se lasă frigul - seamănă bine cu un urs brun pe care mă încăpățânez să-l ademenesc aici și să mă hârjonesc cu el, fără să am nici cea mai vagă idee despre cum trebuie să te comporți cu un urs într-un apartament de la etajul patru, dimineța, fără să-i trezești pe ceilalți și să-i sperii. Pe de altă parte, e vorba despre obișnuință. Obișnuința de a nu lăsa să treacă o zi fără să scrii două-trei propoziții, chiar dacă de cele mai multe ori propozițiile astea sunt ilizibile, iar încercarea de-a le folosi mai apoi, inutilă. De orice boală se poate scăpa, zice un personaj din cartea pe care o citesc acum, dar de obișnuință e imposibil. Cu atât mai mult de obișnuința scrisului. Și, cum niciodată n-am avut prea multă voință, continuu să scriu.

Apoi, există câțiva oameni cu care povestești îndelung și cărora nu le poți spune întotdeauna, explicit, cât de mult contează prezențele lor, și atunci scrii pentru ei un poem - pentru că nu există structură mai bună în lumea asta decât structura riguroasă a unui poem -, singura formă fizică în care se poate zări din când în când ceea ce nu are formă, nici conținut.

Mai apoi: scrii pentru cineva care știe că nu scrisul e cel care-ți face corpul fosforescent, o femeie căreia nu-i nevoie să-i citești niciodată ceea ce tocmai ai scris și care înțelege exact ce are de făcut pentru a recupera fiecare centimetru cu care te-ai îndepărtat de ea în vreme ce, aplecat deasupra caietului, ai transformat-o în personaj.

Spuneai undeva că scrisul n-a salvat niciodată nimic. Te contrazic mii de oameni, prin propriile lor experiențe. Ba chiar și tu, prin mărturisirile pe care le faci prin câteva interviuri, dai de înțeles că fără scris ai fi fost și ar fi fost altfel. Că, într-un fel sau altul, te-a cam salvat. Hai să (ne) lămurim, te rog!

Visul meu în copilărie a fost să mă fac fotbalist. Aveam vreo 8 sau 9 ani și mă jucam singur cât era ziua de lungă, lovind mingea de pe un câmp pe altul, de-a lungul și de-a latul satului, vara și primăvara, de dimineța și până noaptea târziu. Eram absolut singur, nu era niciun alt copil în zona în care am crescut - și, într-o seară de toamnă, am avut revelația asta: dacă mi s-ar oferi vreodată șansa de a juca cu adevărat fotbal, aș fi salvat. Simțeam cu cea mai mare putere din lume că acolo era fisura, acolo aș fi putut să acționez exemplar, astfel încât să îmi schimb radical viața. Visam să joc la Hebe Sângeorz-Băi, dar m-am înscris (pe ascuns, să nu știe părinții mei, care voiau să mă facă preot) la Caolinul Rebrîșoara, echipa din satul meu - și de acolo am reușit să fiu primul fotbalist transferat în campionatul inter-sătesc, la Minerul Rebra (transferul s-a făcut pentru o ladă de bere) - un vârf de atac veritabil, golgeter încă din primul sezon. Forța pe care-o simțeam când intram în teren era uluitoare: știam că pot să fac cu mingea exact ce voiam, lucruri la care alții nici nu visau. N-am mai simțit așa ceva decât atunci când am descoperit scrisul. O putere aproape insuportabilă, certitudinea că acolo (și doar acolo) era locul meu, singurul loc de unde-aș fi putut mișca munții din loc. Când m-am apucat de scris, resimțeam fizic limbajul, eram permanent în afara lui, observându-i fiecare

SÂNGEORZENI DE ISPRAVĂ – DAN COMAN

margine, reconstruindu-l - un material din care puteam să fac orice -, o forță cu totul extraordinară, care aproape mă amețea. De-a lungul vieții am jucat de nenumărate ori fotbal, am scris (deja prea multe) cărți. Dar am înțeles destul de repede: nu eu voi fi acela care va întoarce capul în fotografia de grup (ca-n poemul lui Cărtărescu), nu eu voi fi cel ales. În sensul ăsta, scrisul (fotbalul) nu te ajută cu nimic. Propriul scris. Care, exact ca fotbalul, e spectaculos și fără limite doar în mintea ta și nu are nicio legătură cu realitatea din teren. Scrisul (ca și fotbalul) nu face altceva decât să-ți reamintească. Să-ți limiteze mișcările. Semn că, de fapt, ești (și ai fost întotdeauna) în interiorul limbajului, la cheremul lui. Cărțile altora, da, ele te pot face să uiți. Dar să uiți înseamnă doar să mai amâni puțin - apoi totul dispare în gol.

Scii ca să nu uiți, ca să salvezi ce crezi că merită, să (te) împărtășești, ca să mai temperezi orgoliul, ca să alimentezi notorietatea?

Sciu pentru că-mi place. Pentru că uneori e atât de bună cafeaua, încât e absolut necesar ca-n momentul următor să cobori în cană și să absorbi esențele cu tot corpul. Pentru că există un loc ca Sângeorz-Băi, unde se află mereu oameni interesați de literatură (nu doar de borcut). Sciu pentru ora aceea magică în care te oprești din scris, te ridici de la masă și, în vreme ce-ți aprinzi țigara, vezi ultima bucațică de lumină dispărând pe fereastră. Sciu ca să-mi recapăt orgoliul, recuperând în felul acesta mari teritorii din self-esteem-ul pierdut la catedră, predând educație antreprenorială. Sciu pentru că am nevoie de disciplină. Pentru că uneori uit că dincolo de corp nu mai există nimic. Sciu ca să am timp - timp pentru somnul de frumusețe și timp pentru somnul de înălțime. Sciu pentru că altfel nu ar mai ninge la mijlocul lui iulie, iar zăpada nu ar mai acoperi umerii ei.

Scie fără să-ți pese”, îndeamnă unul dintre versurile din Insectar. Se poate asta? Când ești ființă socială, când apari în... lume, când ai familie, serviciu, prieteni? Ce nu se poate în literatură?

Îmi place enorm poezia pentru că e singurul loc din lume unde poți apărea din senin și poți dispărea fără o vorbă. Poți schimba mereu regulile. Zona în care poți folosi orice tip de limbaj, poți mixa lucruri care, altfel, sunt inutile și fără sens. Pentru că în literatură se poate orice. Absolut orice. Singura condiție e să fie literatură de calitate. În rest, libertate deplină. În definitiv, e doar un joc. Scie fără să-ți pese, adică pornește de la premisa că cei care vor citi știu să se bucure de jocul ăsta și înțeleg exact unde se termină jocul și unde începe realitatea.

Un interviu realizat de Robert Șerban

BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE

ȘCOALA GRECO-CATOLICĂ TRIVIALĂ DIN SÂNGEORGIU - 1884/1885 -

a) Statul personal al corpului învățătoresc

1. **Mihai Domide**, învățător și director. În acest timp a propus, în afară de Religie, toate obiectele de învățământ în clasa a III-a. Numărul orelor la săptămână: 24¹.

2. **Ieremia Șorobetea**, învățător. În acest timp a propus, în afară de religie, toate obiectele prescrise în clasa a II-a. Numărul orelor la săptămână: 24².

3. **Silviu Sohorca**, catehet greco-catolic. provizoriu la școala trivială în 24 septembrie 1881. În acest timp a propus religia în clasele a II-a și a III-a. Numărul orelor la săptămână: 4³.

b) Informații despre școlari la sfârșitul anului școlar 1883/1884

Clasa a II-a⁴

Nr. crt.	Numele și prenumele	Confesiunea	Observații
1	Alexi Alexandru	greco-catolică	-
2	Buga Leon	greco-catolică	-
3	Cârcu Iovu	greco-catolică	-
4	Flore Maxim	greco-catolică	-
5	Gabor Ilie	greco-catolică	-
6	Gagea Toma	greco-catolică	-
7	Luci Antoniu	greco-catolică	-
8	Pop Silivan	greco-catolică	-
9	Rebreanu Alexandru junior	greco-catolică	-
10	Rebreanu Alexandru senior	greco-catolică	-
11	Rusu Alexandru	greco-catolică	-
12	Șirlincan Simion	greco-catolică	-
13	Șorecău Grigore	greco-catolică	-
14	Sfrengeu Toma	greco-catolică	-
15	Tahăș Ilie	greco-catolică	-

¹ Raportul al XVI-lea despre Gimnasiulu Superiore Greco-Catolicu Romanescu din Naseudu pro anul scolastecu 1884/5, Gherla, 1885, p. 90.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem, p. 91.

ȘCOALA GRECO-CATOLICĂ TRIVIALĂ DIN SÂNGEORGIU - 1884/1885 -

16	Cârcu Maria	greco-catolică	-
17	Flore Ioana	greco-catolică	-
18	Haliță Maria	greco-catolică	-
19	Lupșor Maria	greco-catolică	-
20	Miron Senea	greco-catolică	-
21	Mihăilă Cătălina	greco-catolică	-
22	Oanea Marina	greco-catolică	-
23	Șot Saveta	greco-catolică	-

Clasa a III-a¹

Nr. crt.	Numele și prenumele	Confesiunea
1	Buga Anton	greco-catolică
2	Buia Dănilă	greco-catolică
3	Bulța Maxim	greco-catolică
4	Gabor Ioan	greco-catolică
5	George Alexandru	greco-catolică
6	Georgeș Nicolae	greco-catolică
7	Larionesi Ion	greco-catolică
8	Lupoe Alexandru	greco-catolică
9	Marica Emil	greco-ortodox
10	Marica Ion	greco-catolică
11	Niamț Alexandru	greco-catolică
12	Nicolai M. senior	greco-catolică
13	Nicolai M. junior	greco-catolică
14	Pop Ion	greco-catolică
15	Pop Maxim	greco-catolică
16	Puițau Iacob	greco-catolică
17	Ruști Alexandru	greco-catolică
18	Strugariu Alexandru	greco-catolică
19	Șorobetea Pavel	greco-catolică
20	Varvari Donisa	greco-catolică
21	Andresi Ioana	greco-catolică
22	George Floarea	greco-catolică
23	Luci Nastasia	greco-catolică
24	Mihăilă Saveta	greco-catolică
25	Ruști Mădălina	greco-catolică
26	Șorecău Raveca	greco-catolică

¹ *Ibidem*, p. 92.

 ȘCOALA GRECO-CATOLICĂ TRIVIALĂ DIN SÂNGEORGIU - 1884/1885 -

Situația numerică
după numărul, naționalitatea, confesiunea și progresul școlarilor¹

Clasa	Numărul școlarilor			Naționalitatea				Confesiunea			Progresul		
	Înmatriculauți	Dezertați	Morți	Română	Maghiară	Germană	Izraelită	Greco-catolică	Greco-ortodoxă	Romano-catolică	Promovați	Pot relua examenul	Au să repete clasa
II	23	-	-	23	-	-	-	23	-	-	19	-	4
III	26	1	-	26	-	-	-	25	1	-	20	-	6
Suma	49	1	-	49	-	-	-	48	1	-	39	-	10

Situația numerică
privind comunele de unde provin școlarii²

Comuna	Clasa		Suma
	II	III	
Sângeorgiu	23	25	48
Coșna	-	1	1
Suma	23	26	49

---

¹ Ibidem.

² Ibidem, p. 93

„POPA MIRON” DIN SÂNGEORZ – CTITOR DE BISERICI

Preot TEODOR CIURUS

O moștenire vrednică de luat în seamă o constituie contribuția „popei Miron” din Sângeorz la ridicarea unor biserici în ținutul Rodnei. În ciuda faptului că „popa Miron” a ridicat prin contribuția sa și a credincioșilor săi trei biserici într-un singur an de zile, este cunoscută doar contribuția sa ca ctitor al bisericii din Sângeorz. Întrucât deține alte documente menite să dovedească contribuția sa, ca un omagiu adus acestui fericit înaintaș, prezentăm în continuare faptele de măreție ale „popei Miron”.

1. „*Popa Miron*” – ctitor a trei biserici într-un an de zile.

Nicolae Iorga, vorbind despre vlădicii fără scaun, emite părerea că și „popa Miron” – care se pare „ca fi stat chiar în Vad” ar fi fost (?) unul din aceștia, iar în lista episcopilor de Vad și Maramureș îi citează astfel: <<Miron (de Vad ?) august 1635 - iunie 1637>>¹.

În acest caz, <<popa Miron>> din Sângeorz nu poate fi identic cu <<popa Miron>>, august 1635 – iunie 1737, <<care se pare a fi stat chiar în Vad>>.

Nicolae Iorga niciodată n-a identificat pe <<popa Miron chiar din Vad>>, cu <<popa Miron>> din Sângeorz, ci vorbește de un <<popă Miron din Vad>>, ca de un protopop, ca de <<protopopul>> recunoscut de oficialitatea superioară².

Nicolae Iorga confirmă apoi, că <<popa Miron>> își zicea și el Vlădică: <<Ca preot al Bistrei era la 1651 un Sava, care-și zicea Vlădică, și, urmând tradiția lui Miron (s.n.) și a lui Dumitru din Moiseiu, îl vedem sfințind, împreună cu Simion Ștefan și cu un vlădică moldovenesc pribeag, pe Partenie al Muncaciului>>³.

În lista noii epitropii de Vad și Maramureș, ca nerecunoscuți de Guvern figurează și <<Miron (de Vad ?)>> la datele citate mai sus, dar cum am spus, cu semn de întrebare la Iorga. Așadar, afirmă Nicolae Iorga <<În Maramureș, în sfârșit, se trecu printr-o fază de vlădici mai mult rătăcitori>>, fără numire oficială, ca <<popa Miron>> (august 1635 – iunie 1637), popa Dosoftei (1637)...⁴. Numai istoria o dovedește, dar și logica nu ne permite să admitem că <<popa Miron>>, ca Vlădicul lui Ghenadie.

În fine, Nicolae Iorga reafirmă că <<în 1639, bolnav, el scria din Bobâlna (adică Ghenadie), arătând că a făcut protopop bistrițean pe Ionaș din jalova, iar pe Miron preot în Sângeorz...>>⁵. La fel Ștefan Meteș⁶ afirmă: <<Astfel bistrițenii îl trimit odată pe diacul Miron din Sângeorz cu rugarea să-l sfințească de preot>>, Ghenadie le scrie (17 martie 1636) că <<văzându-i știința (lui Miron) l-au sfințit preot pentru cinstea D-voastră>> <<popa Miron>> e din Sângeorz, fapt dovedit prin scrisoarea bistrițenilor.

Pentru a se înțelege legăturile dintre mitropolit și românii bistrițeni, trebuie spus că districtul <<valah>> din Valea Someșului a fost anexat de Matei Corvin la 1475. <<Dacă organele statului aveau de-a face cu vreo comună românească din ținutul nostru, totdeauna se adresa magistratului din

¹ Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a Românilor*, vol. II, 1909, p. 340. <<Vlădica Ghenadie își face, deocamdată, datoria fără să-l supere nimeni. În decembrie 1633, el era la Brașov cu suita (v. *Socotelile Brașovului*, p. 184) și reveni acolo în 1639 (v. *Studii și documente*, IV, p. 213). În 1636, bolnav, el scrie la Bobâlna, vechiul centru al răscoalei din 1437, arătând că a făcut protopop bistrițean pe Ionaș de Jalova, iar pe Miron preot la Sângeorz>> (v. Hurmuzachi, XII, pp. 1020-1021. nr. MDCCXXII).

² *Ibidem*, nr. 1, I, 1908, p. 234.

³ Nicolae Iorga, *op. cit.*, vol. I, 1908, p. 329 și p. 340.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Nicolae Iorga, *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria*, 1913, p. 249.

⁶ Nicolae Iorga, *Istoria bisericii și a vieții religioase a românilor din Transilvania și Ungaria*, vol. I, 1935, p. 168.

Preot TEODOR CIURUȘ

Bistrița și numai cu intermedierea acestuia se isprăvea chestia, ba chiar și vlădicii români în afaceri bisericesti corespondau cu Magistratul orașului care, cu mare răspundere, își asuma tot controlul asupra satelor românești dependente de el¹.

Ca dovadă, Ghenadie răspunde scrisorii bistrițenilor, la 17 martie 1736, cu privire la un preot pe care l-a sfințit și a fost protopop în Jalova: „Vă știu gata slujba mea domnilor miei binevoitor(i) Dumnezeu să te binecuvânteze cu toate bunurile, cu bună sănătate, împreună cu binevoitorii D-voastră... ș.a.

Fiind că ați ținut cu cinste și găzduindu-i omenește și i-ați trimis cu pace pa acești oameni ai mei pe care i-am fost trimis la D-voastră, Vă slujesc deosebit D-voastră. D-voastră ați fost trimis în ținutul D-voastră din Sângeorz un disc ca să-l fac popă: văzându-i știința, l-am sfințit preot în cinstea D-voastră. Acum am făcut protopop pe popa Ioanăș, care stă în ținutul D-voastră în Jalova: protopopul care a fost în ținutul D-voastră nu mi-a dat încă seamă. Dându-mi seama, voi vedea apoi ce trebuie de făcut cu el. slavă Domnului, binevoitorii mei domni, acum sunt în stare mai mulțumitoare. Ținându-mă Dumnezeu într-aceasta, în scurt timp vă voi cerceta și eu. Pe popa din Sângeorz, pe care acum l-am sfințit de preot, îl cheamă Miron, ca D-voastră să știți și să-l cunoașteți. Și aceasta vreau să v-o descriu ca să-l apărați după mine împotriva tuturor. După acestea, să țină Dumnezeu în bună sănătate pe fiecare în parte. Datum ex. Bobâlna, dle 17 marci, anii 1636. D-voastră să slujește popa Ghenadie Vlădica Bisericii românești (Vo.). Să se dea domnului birău crăiesc de Bistrița și pârgarilor săi, domnilor miei cinstiți, binevoitori, în Bistrița ș. a. (Semnătura) Ghenadie Arhiepiscopu”².

Se știe că „...în 14 decembrie 1450 se amintesc bisericile de lemn din următoarele sate din valea Rodnei: Maier, Sângeorz și Năsăud...”³. Așadar, „pentru întâia oară e în 1450. La această biserică de lemn aflăm însemnat pe un „popă Gheorghe” care a fost episcopul calvin pentru români, în credință ortodoxă, poate făcut nobil în satul său natal⁴, apoi „popa Todor”, în vremea lui Mihai Viteazul, care luptă în fruntea credincioșilor săi⁵, apoi „popa Miron”, sfințit la 1636 de mitropolitul Ghenadie, slujește în biserica de acolo (nu se știe cu ce hram), cu ceilalți slujitori ai altarului, când dăinuiește o biserică de lemn (1699) a doua în Sângeorz.

„Popa Miron” a dăruit biserica de lemn pentru trebuințele sale preoțești și pentru credincioșii „de peste apă” (Someșul Mare) ca și pentru închinarea lui Dumnezeu. Chiar dacă diacul Siminic Sandul spune că el, „popa Miron”, a făcut biserica, unii vorbesc de valea Precilor, alții de Valea Porcoaii, mai aproape de adevăr ar fi Valea Mărului, plină de morminte, ale căror „s-ar vedea și aci”⁶.

Biserica a fost înzestrată cu cele necesare cultului divin, dovadă că popa din Rusul Bârgăului deține cărți și veșminte liturgice.

A doua ctitorie a „popei Miron” e biserica de piatră în Rusul Bârgăului. Lăsăm să vorbească un „vălătaș” – mărturie din epocă – scris de diacul Sămânic: „Din porunca cinstului protopop Niculae din Chiza (scris Kiza), fiind rânduiți să vălătuim în parte(a) satului a Rusiilor Bârgăului și a părintelui popa Niculae, pentru pagubele sf. biserici, întâi 1) Viind înaintea noastră un dascăl bătrân, anume Sămânic Sandul, vârstră 72, și mărturisind cu sufletul său cum a auzit din bătrâni și de la părinții săi cum că au dat popa Miron sin Sâmbiorzi (Sângeorz, n.n.) cheltuiala toată în mâna lui popa Gavril Secară din Bârbău și au făcut aciastă sfântă biserică în Rușii Bârgăului în numele lui St. Niculaie, și cea din Sâmbiorzi iară în numele lui Niculaie și au dat popa Gavril și popă îmbrăcat cu toate veșmintele sfintei biserici câte trebuie preutului a cânta sfânta Liturgie și l(e)-a dat călare pe un cal sur, frumos, cu toate sârsamurile câte trebuie la cal și le-a închinat bisericii anume popa Lorinț (Rușii Bârgăului) cu tot felul de cărți, câte trebuie bisericii de lipsă. Și au lăsat cu afurisanie cine ar fi

¹ Virgil Șotropa, *Două tablouri istorico-statistice din anii 1714-1733 privitoare la preoții români din Valea Someșului*, în „Anuarul Institutului de Istorie Națională, Universitatea din Cluj, II, 1923, p. 263.

² Hurmuzaki, vol. XV, partea a II-a, 1601-1825, 1927, p. 2020.

³ Ștefan Meteș, *op. cit.*, vol. I, 9. 150. După Szendrei și radisioa, *Chefs d'oeuvres d'art de la Hongarie*, III, Budapesta, 1902, cf. și „Revista istorică”, Vălenii de Munte, 1915, p. 199.

⁴ *Ibidem*, 1918, p. 14.

⁵ *Ibidem*, 1919, p. 344.

⁶ Virgil Șotropa, *Mănăstiri și călugări în Valea Rodnei*, în „Arhiva Someșană”, 1940, nr. 27, pp. 121-125.

„POPA MIRON” DIN SÂNGEORZ – CTITOR DE BISERICI

---

din sămânța lui popă la biserica aceasta, să fac(ă) vreo răzvrătire, să-i strice pomana lui, ca cu toate cele ce au închinat-o satulu(i) și sătenilor di la Rușii Bârgăului”¹.

O întrebare: ce a îndemnat pe „popa Miron” ca, pentru zidirea bisericii de piatră din Rusul Bârgăului, să-i dea suma de cheltuială popii Gavril Ilea, zis Secară? Există două ipoteze. Mai întâi o încredere nelimitată de frate de preoție, între popa Miron și popa Gavril Ilea, ca unui preot al lui „popa Mișu” din Rusul de Jos, având biserica din lemn bătrânită² sau poate popa Miron e din neamul lui popa Mișu și care îi dă mâna de ajutor pe popa Gavril, nepotul lui popa Mișu.

Ultima ctitorie a popii Miron e biserica de piatră din Năsăud, care înlocuiește biserica de lemn existentă de la 1450. Pentru noua biserică, credincioșii i-au dat îndemn popii Miron să-l ajute. Cu referire la acest lucru nu deținem documente.

Bisericile ctitorite de el au fost ridicate în anul 1669. Data aceasta este confirmată în „Cronica Buzducilor” din satul Rusul Bârgăului, unde se spune: „Biserica Sângiorgiului, Rusului și Năsăudului sunt, după stâlpul ce l-au găsit în Sângeorz zidite în 1669”³. După raportul citat al lui Teodor Buzdug către șaguna se poate preciza că și biserica din Rusul Bârgăului a fost făcută de popa Miron, care a zidit deodată și biserica din Sângeorz și din Năsăud.

2. Biserica de lemn a popii Constantin, cu hramul Procov din Sângeorz.

„Bătrânii din Sângeorzul românesc, Bistrița-Năsăud, țin minte că pe o vale, numită Porcoaia, era o mănăstire, dar cum îi zicea acelei mănăstiri și că de cine a fost întemeiată, nu știe nimeni. Într-o carte veche din bisericuță de peste apă (Someșul Mare) era de mult scrisă istoria ei, dar nu o știa nimeni”⁴. Să știe că bătrânii și tinerii, vremurile au fost împotriva dorințelor celor ce au clădit. Valea Someșului a trebuit să poarte jugul Curuților (1703-1707) și pustiitoarea năvălire tătară din 1717, când au fost aprinse și distruse 23 de sate, între care și Sângeorzul. Prăpădul s-a petrecut în prima zi de Paști când preoții Domide, Marcu și Anastase și credincioșii au fost incendiați cu această năvălire a tătarilor din 1717. Biserica de lemn a „popii Miron” a fost incendiată și ea, pe când preoții Mihail și Constantin săvârșeau slujba și cine a mai apucat a fugit în pădurile înconjurătoare. După 73 de ani de ruină, în ruină i se mai vedeau bârnelor arse, așa cum au rămas după incendiere. În 1733, slujeau la această biserică 4 preoți și un diacon⁵. Mai târziu, Vasile a lui Iacob din Feldru, împreună cu episcopul Mihail

---

¹ „Vălătaș bătrân asupra popii Polte” (sau Poltea). Arhiva bisericii sf. Nicolae din Scheii Brașovului, mapa Prot. T. Ciuruș, doc. Nr. 1/p, cele două foi de manuscris sunt redactate și nesemnate. Din cuprins se poate deduce data cu aproximație de câțiva ani: 1760-1765. Biserica din piatră din Rusul Bârgăului a fost de 12,5 m². Tradiția spune că în secolul al XV-lea satul era așezat pe locul numit aici „Pământul scurt”, unde a fost și străvechea biserică cu hramul „Uspenia”, adică „Adormirea maicii Domnului”.

² Popa Gavril Ilea, zis Secară, este nepotul popii Mișu de la biserica de jos din Bârgău, cf. notiței de pe Tetraevanghelul din 1511, publicat de N. Dan și O. Filipoiu, *Contribuții la istoria legăturii culturale dintre Moldova și Transilvania în orânduirea feudală*. Un manuscris slav transilvănean din 1511, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, XXXIX (1963), nr. 1-2, pp. 55-56, unde se spune „Făcutu-s-a rugă și pomană popa Gavril din Bârgău de a plecat la meșter și a legat această carte anume...și a lăsat să fie în biserică la hramul Uspeniei la bis. din jos din Bârgău unde a fost dat și mai de mult moșul lor, popa Mișu... v. leat 7169 (1661).

³ Preotul Teodor Ciuruș deține un raport al lui Teodor Buzdug din 1859 către Șaguna prin care fixează anul clădirii bisericii la 1653 (greșit). După 1860-1862 poate va fi fost în Sângeorz, va fi văzut biserica și astfel a citat-o în „Cronica” lui.

⁴ Revista „Țara de Sus”, I (p. 25), nr. 1/1925, p. 192 de D.P.

⁵ Virgil Șotropa, *op. cit.*, p. 23, ni se dau datele popilor din Sângeorz la 1733 (care avea pe atunci 186 familii) și anume: 1. popa Mihail neunit hirotonisit în Maramureș de episcopul Stoica. Documentele au fost pierdute la năvălirea tătară. 2. Constantin Rus hirotonisit în Moldova de episcopul Calistrat, acceptat la 14 ianuarie 1726 de vicarul Ștefan. Documentele au fost pierdute la năvălirea tătară. 3. Vasile Cnati, hirotonit de Dosoftei. Acceptat de Clain. 4. Andrei Gheorghie, hirotonit de Dosoftei, acceptat de Clain. Note: e în sat și un diacon Nicolae, scutit de toate impozitele publice. În „Conscriptio popparum Valachicorum in depertinentia Bistricien et anno 1714” în Sângeorz erau trei preoți. episcopii pomeniți sunt: Iosif Stoica, episcop ortodox de Maramureș, 1690-1711; Calistrat, episcop al Rădăuților, 1708-1728 și Dosoftei, episcopul Maramureșului, 1715-1728. În „Statistica românilor din Transilvania în 1733”, de N. Togan, 1898, p. 173, se scrie că în Sângeorz sunt 4 preoți: Constantin, Mihail, Basiliu (Vasile) și Andreiaș n. omnes.

Preot TEODOR CIURUȘ

au venit în Valea Someșului unde Constantin, zis Tinău, l-a găzduit pe episcopul Mihail și din îndemnul popii Tinău a început reclădirea bisericii pe vechile temelii, prin anii 1745-1746 – biserica din Deal – cu hramul Pocrov. În procesul verbal din 9 octombrie 1752 este consemnat astfel: „Primul interogat în cauză este Vasile a (lui) Iacob, originar din Feldru... La întoarcere, peste Putna, a fost ordonat acolo – spre a săvârși un lucru bun – de către un vlădică din Rădăuți, ca popă... A venit prin Maramureș cu cel interogat într-a sa sus amintitul Vlădică se chiamă Mihail; acesta fusese mai demult episcop în Rădăuți care rezidență a părăsit-o de bună voie și a predat-o cu știrea Voievodului unu altuia. Apoi a plecat încoace și încolo... apoi a intrat prin părțile sudice din Ardeal, a venit în districtul valah în Sângeorz, unde a petrecut aproape 3 ani și a clădit acea mănăstire. În fine, înainte de circa 2 ani a trecut iarăși în Moldova”¹.

În continuare: „După aceasta sunt interogați și bătrânii din Sângeorzul românesc cu numele Opre Pinteleșc, subjude, Andreiaș a (lui) George și Todor a lui Berci care depun că: Mănăstirea de pe hotarul lor au clădit-o popa Tinău și un fost vlădică din Moldova cu numele Misail. Au terminat clădirea înainte cu 3 ani și tot circa 3 ani s-a lucrat la ea. Mănăstirea a fost consacrată de amintitul episcop, împreună cu protopopul, în prezența multor altor popi și mireni ai satului. La sfințirea bisericii din Ilva încă a fost prezent acel episcop, precum și protopopul. A fost de față însă și „der hienledige Vicarius”, dar ei, martorii, nu știu dacă acesta l-a cunoscut pe acel vlădică și dacă a știut ceva despre ei. Nici aceia n-o știu dacă acel vlădică a îndeplinit atunci acolo ceva funcții bisericești. Mai târziu numitul Vlădică a trecut în Moldova”.

Biserica cu hramul Pocrov se datorește, deci, lui Misail. Nu putea fi Pahomie, pentru că: „Pahomie, 18 decembrie 1706, hirotonit 18 ianuarie 1707; februarie 1714 - Kiev, 1724”². Însemnarea nu are nevoie de alte precizări, anii vorbind de la sine.

Biserica cu hramul Pocrov (Acoperământul Maicii Domnului) a slujit pentru enoriașii din „partea de apă”, dar și pentru preoții de mir din altar, dovadă fiind iconostasul din Sângeorz: „acest lucru l-am împodobit popa Constantin cu ctitorul popa Iacob și popa Grigore în anul de la nașterea lui Hristos... (1715)”³.

Poporul îi zicea „biserica – mănăstire”, iar când popa Constantin, văduv, s-a călugărit luând numele oficial de Climent, biserica era cunoscută sub numele doar de „mănăstirea” din Sângeorz⁴.

Asupra mutării bisericii, în anul 1820, sub dealul Pleșii, iar după 20 de ani, în 1840, pe locul unde se găsește azi⁵.

Îndemnul și conlucrarea episcopului Mihail la ridicarea bisericii din Sângeorz aparține capitolului bogat al solidarității prin credința ortodoxă, manifestat de atâtea ori între Țările Românești și Transilvania. La 1763, când cu militarizarea Regimentului 2 Grăniceresc din părțile Năsăudului, „poporul blestema, nu clinea de lângă religia sa grecească. Preferau să moară. În genunchi rugau pe ostașii înarmați din jur să le taie mai bine capetele, decât să oblige a-și părăsi religia tradițională și a trece la unire”⁶.

Din cuprinsul hrisoavelor vechi și din spusa bătrânilor satului se poate observa câtă jertfă a depus popa Miron la ctitorirea a trei biserici pentru credincioșii noștri. Să nu lăsăm, așadar, în uitare pe popa Miron, ci să-i urmăm exemplul pentru credința sa și pentru atributul de „mare ctitor al bisericii ortodoxe” și iubitor al neamului⁷.

¹ Virgil Șotropa, *Mănăstiri și călugări în Valea Rodnei*, în „Arhiva Someșană”, nr. 27/1941, p. 122 și p. 125.

² Nicolae Iorga, *Istoria, și op. cit.*, vol. II, 1905, p. 34, în cronologia XVI (IX) Episcopia – întâiul mitropolit – Roman, biserica din Sângeorz era în ființă, iar popa Miron o dăruise cu cele de lipsă pentru altar la 1717, când biserica a fost incendiată de tătari

³ Aurel I. Gheorghiu, *Biserica de lemn din Sângeorzul Năsăudului*, în „Mitropolia Ardealului”, XI, (1966), nr. 1-3, p. 169.

⁴ Revista „Cultura creștină”, 1929, p. 165.

⁵ Aurel I. Gheorghiu, *op. cit.*, p. 169.

⁶ „Piatra ridicată spre veșnică pomenire” de Petrichevi Gh. Horvat Fr..., publicată de S. Dragomir, *Istoria dezrobirii religioase a Românilor din Ardeal în sec. XVIII*, Sibiu, 1931, p. 397 și p. 413.

⁷ Articolul a fost publicat în *Biserica Ortodoxă Română*, București, Anul XCIV, 1976, nr. 7-8, pp. 828-831.

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

- DOCUMENTE -

Ca și celelalte parohii românești din zonă, până la sfârșitul secolului XVII aceasta era ortodoxă, iar după 1698-1701, când o parte a clerului și a credincioșilor din Transilvania au acceptat „unirea”, parohia a fost declarată greco-catolică. La recensământul confesional efectuat la 25 mai 1761 de comisarii districtuali și protopopul unit Lupul Naszodi „sătenii declară că vechea biserică a fost ridicată înainte cu 121 ani însă a fost devastată de dușmani, așa că au rămas numai cu zidurile goale”. În anul 1669 „s-a construit actuala biserică, după cum sta scris în inscripție. Ea nu a aparținut uniților ci neuniților”. Sătenii „nu voiesc să aibă preoți uniți” și declară că „odată cu capul nu ne-om da uniți”. Preoții, cantorul, diecii, învățătorul și încă 6 săteni s-au declarat uniți. Cu toate acestea, în rezultatul definitiv stabilit de comisia aulică prin compararea datelor prezentate de anchetatori și comunicat în 24 iulie 1761, se concluzionează că în Sângeorz biserica se aduce celor 352 locuitori și 6 preoți, toți declarați uniți. Cu ocazia înființării graniței militare năsădene (1762-1763), autoritățile imperiale au impus trecerea la religia greco-catolică a localităților de pe teritoriul Regimentului II românesc de graniță. Potrivit conscripțiilor din 1733 și din 1750, parohia greco-catolică Sângeorz, alături de alte 23 de comune românești de pe Valea Someșului, se afla în componența Protopopiatului Năsăud. După 1786 parohia a aparținut de Vicariatul Rodnei din cadrul Episcopiei Făgărașului. După înființarea episcopiei greco-catolice de Gherla, în anul 1853, de același vicariat a fost subordonat acesteia. Din informațiile luate la un interogatoriu ținut de magistratului din Bistrița în anul 1752, aflăm că vechea biserică de lemn „Buna Vestire” a fost construită inițial în Valea Mărului, ca mănăstire, între 1749-175, apoi mutată „peste apă”, de unde, în jurul anilor 1820, a fost mutată pe tălpi la locul de astăzi. În șematismele eparhiale se menționează că biserica s-a zidit în anul 1873, în locul celei vechi de lemn.

Problemele interne ale parohiei erau conduse de sinodul parohial format din membrii marcanți ai parohiei, care alegea „comitetul parohial” ca organ executiv, pe preoții parohi și pe învățătorii școlilor populare parohiale¹.

În cele ce urmează vă vom prezenta câteva documente existente în acest fond, din anul 1881, în care-i vedem implicați pe vicarul Grigore Moisil, parohul local Simion Tanco, capelanul Silviu Sohorca, primarul comunei Ioan Flore Buia, notarul comunal Alexandru Șteopoaie și pe Maxim Haliță, în calitate de curator principal, care se ocupa cu contabilitatea parohiei.

I

Reverendisime Domnule Protopop și Paroh local

Azi alăturat transpun contractul original despre terenul cumpărat de la Tănase Șpaimoc atunci când s-a demarcat locul trebuincios după plan pentru edificarea bisericii, - plătinându-se atunci prețul acordat vânzătorului pe baza contractului de atunci încheiat fără de timbru (contract provizoriu) care contract până acum s-a păstrat în casa bisericii fără ca să fie realizată intabularea terenului cumpărat de proprietatea bisericii noastre, - și acum subscrisul curator primar și-a ținut de datoriță de au gătit toate actele prescise despre cumpărarea acelu loc și din urmare acest contract original l-am fost așternut în timpul prescise de lege, pentru anstarea și demăsurarea taxei de transpunere, ca să nu se ieie report și să plătească biserica o taxă triplicată.

După normativele sustătoare, acest contract este a se clauzula cu aprobarea autorității su-

¹ BN-F-00164, Oficiul Parohial Greco-Catolic Sângeorz-Băi, 1836-1947 (niv. Fond).

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

---

perioare bisericești, din urmare contractul original alăturat e a se așterne din partea onoratului oficiu parohial prin respectabilul vicariat din Năsăud, la Măritul Consistoriu diecezan greco-catolic din Gherla spre înalta clauzulară de aprobare.

Așadar Reverendisimea Voastră binevoiți încât se va putea mai curând cu o relațiune, respectiv oficioasă rugare, a subașterne alăturatul contract și după ce va înapoia, să ni se predea contractul ca să pot așterne Onoratei Judecătorii Cercuale ca oficiu al cărții funduare în Năsăud, spre intabulare.

Sângeorgiu, 22 martie 1881

Maxim Haliță, curator primar¹.

II

Onoratului Oficiu Parohial greco-catolic în loco

În urma onoratei recercări a Onoratului Oficiu Parohial d. d. 19 martie 1881 nr. 56 subscrisa primărie au adus înaintea reprezentanței comunale cauza cu alegerea alor doi membri al comitetului bisericesc în locul celor ce au abzis, adică în locul d-lor Eremie Șorobetea și Mihai Domide. Reprezentanța însă în ședința sa ținută la 21 martie 1881 punctul I au hotărât ca Onoratul oficiu parohial ca prezidiu al senatului bisericesc să facă cunoscut reprezentanței comunale cauza abzicerii a celor doi membri din senat, respectiv să comunice protocolul ședinței senatului bisericesc în care și-au amintiții membri abzicerea, - în cel mai scurt timp, căci numai după aceea poate păși reprezentanța comunală la o nouă alegere.

Primăria comunei

Sângeorgiu în 24 martie 1881.

Ioan Flore Buia, primar

prin Alexandru Șteopoaie, notar comunal².

III

Reverendisime domnule Protopop și Paroh, Președintele senatului bisericesc în loco

Precum bine știți, cauza ca rațiunile bisericești nu s-au putut compune și încheia de pe anul trecut 1880, - minten după expirarea acestui an, a fost aceea căci protocolul de rațiuni original cu toate documentele pe 1879 au zăcut în Năsăud tocmai timp de un an, până ce în 28 faur 1881 Rev. Voastră ați mers în persoană în Năsăud de ați scos de la Venerabilul oficiu vicarial același protocol original și mi l-ați predat ca să pot începe compunerea rațiunii pe anul 1880.

Eu nu am neglijat, din contră am lucrat și în timp de noapte de am compus și încheiat rațiunea pe 1880 și toate copiile necesare ale documentelor originale și până în al 12-lea curentis am fost cu totul gata, despre ce în 13 curentis am și arătat.

Mă mir mult pentru ce nu sau nu gata lucrul minten după expirarea anului, - și nu acuma, - altcum această bombă m-au întâmpinat cu lucrul gata, - finit cu 12 martie a. c.

Până nu va fi întregit senatul bisericesc cu doi membri inteligenți, în locul celor doi, care au abzis, fie întregirea cu alegerea de noi membri, ori nealegerea celor doi membri ce au fost abzis, - numai senatul bisericesc să fie completat; deci ca subscrisul rațiunea bisericească, mai înainte de această completare a senatului bisericesc nu pot produce rațiunile încheiate pe anul 1880, să putem ști și crede orișicare, cum că lucrul nune copilăresc, - noi cu toți în corpore trebuie să lucrăm, trebuie să știm de toate precum recere datorința și chemarea senatului bisericesc și când în senatul bisericesc nu se află bărbați cu științele necesare, oare ceilalți fără de știința de carte și calculațiune, ce pot cu-

---

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANB-N), Fond *Oficiul Parohial Greco-catolic Sângeorz-Băi*, Dosar 129, f. 30 (f.-v.).

² *Ibidem*, f. 32.

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

noaște că lucrul e făcut bun sau rău.

Rev. Voastre luați-vă osteneala pentru întregirea senatului bisericesc, - ca să se poată revedea rațiunile bisericești mai înainte până aceleași și apoi se vor așterne la locul competent.

Sângeorgiu 26 martie 1881.

Maxim Haliță, curator raționante¹.

IV

Reverendisime!

Deoarece în ședința ținută în 29 luna curentă senatul bisericesc au concluz că senatul să se întrească ori să rămână și numai din 10 membri și un președinte, după cum reprezentanța comunală va afla de bine s-a și adus proiectul la reprezentanța comunală unde s-au pertracta și concluz:

După răspunsul dat de Rev. Voastră despre abdicarea celor 2 membri din senatul bisericesc sunt acei doi membri a se provoca din partea primăriei comunale spre a-și da răspunsurile lor despre abdicarea lor, - iar până atunci censurarea rațiunilor bisericești la tot cazul, pentru urgență, să se realizeze până o comisiune censurătoare care poate consta și numai din 3 membri dintre cei a senatului bisericesc și a reprezentanței comunale.

Pentru denumirea membrilor ca comisiune censurătoare, va fi bine ca barem duminică în 3 aprilie 1881 să se convoace senatul bisericesc la o ședință extraordinară pentru denumirea acelor membri care să se însărcineze ca numaidacă să-și înceapă la censurarea rațiunilor bisericești și la verificarea conspectelor despre repartitia făcută pentru edificarea bisericii, încasările acelor bani și eroagațiunile prestate din acei bani, ca starea să fie lămurită și acum să se știe cu siguranță care sumă mai reflectează la locuitori, și după starea de acum a lucrurilor, care sume se vor putea executa și care vor trebui relaxate, mai încolo ca comisiunea censurătoare să completeze despre toate sumele care pot fi primite pentru acoperirea pretențiunii măiestrului Carl Cramer; deci ca comisiunea să poată aduce un proiect spre dezbatere și decider, despre obligarea sumei de bani care nu ajunge la starea casei bisericești, la totală răfuire a sus atinsei datorii.

Rev. Voastră veți binevoi așadar a convoca senatul bisericesc pe duminică, a se prefera la ora unu propunere ... în cancelaria comunală pentru denumirea membrilor ca comisiune pentru censurarea rațiunilor bisericești și validarea actelor despre repartitiunea menită pentru edificarea bisericii.

Sângeorgiu, 31 martie 1881

Maxim Haliță, raționante bisericesc².

V

Mult Onorate Domnule Paroh!

Scrisoarea d-tale de ieri nu pot să o privesc decât de aceea ca o nouă și adevărată picanterie pusă pe capul meu! Mai consult ar fi fost – poate – să o fi primit făcând după maxima „consemne et vices”! Dar văzând totuși, pe de o parte, că d-ta îmi arunci în mod oficial în față o grea imputare ce nu o merit, iar pe de altă că cu atare tact bați ca trestia din o extremă în alta; - așa nu pot de astă dată să nu-ți răspund pe calea pe care ai binevoit a mă întâmpina.

Îmi împuti că am comis un eveniment (ce fel?) față de oficiul parohial nevoind a servi, etc.! Te întreb: cine e dirigintele spiritual al parohiei? - D-ta! Cum ai decis d-ta lucrul de ieri? Întocmai ca și pe cele nenumărate în acești ani, adică neducând nici o grijă despre aceea că este ceva funcțiune de împlinit, lăsând și dirigenția și deservirea lor pe capelan! Lămuriri la această aserțiune nu vor lipsi. Eu știam că parohul de act nu e morbos. Mă întârea împrejurarea că în săptămâna asta n-a dat semn de

¹ *Ibidem*, f. 34 (f.-v.).

² *Ibidem*, f. 36 (f.-v.).

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

boală, căci a servit Mise private, a întreprins călătorii, a ținut catehizația, etc., iar la caz că era morbos – d-sale datorința era a mă înștiința că nu poate să particip la servirea „sacrelor funcțiuni” (pentru că exprimări ca și următoarea de care te-ai folosit, că „la biserică voi reveni de nu va fi ziuă, - iar de va fi – nu”, așa cred că nu pe scuza fără pedeapsa nici un mirean, cu atât mai puțin pe un preot, - de răspundere atât înaintea forurilor superioare omenești, cu atât mai puțin înaintea Forului celui nepărtinitor de sus! Te asigur însă că de știam că se întâmpla atare eveniment renunțam la cei 55 fl. căpătați ieri.

Din cele zise, eu sunt în credința că d-ta sau voiești din celea ce se numesc „funcțiuni oficiale împărțitoare” a lua toate numai de gata – (fără a atinge sarcina cât de puțin) numai pe contul și munca altuia; sau că (și la cazul de ieri) ai fost jaluz: cum pot eu să profit în două laturi adică: și din Misele Paresem., câteva prescuri servite de d-ta, și din Misa servită de mine, neaducându-ți aminte de proverbul „la ban când, la ban lupta”.

Recercându-mă „oficial” să respect contractul încheiat între mine și d-ta – când o faci d-ta asta – care știi împrejurările mai bine ca altul, îmi pare de răs!

Încep întâi a-l respecta, apoi pretinde de la mine, care te servesc – respectarea lui! Un contract încheiat între oameni liberi, - (nu domn și iobag) oriunde în lume trebuie să fie considerat de toate părțile contractante între limitele, ce le impune însuși contractul. Iar că d-ta ești călătorul lui – e lucru prea învederat oricum, care ne scrie exact și în detaliu împrejurările. Nici d-ta punând mâna pe suflet nu vei putea nega!

Altmintrelea între oamenii onești și încă de sfera noastră cel mai obligatoriu contract e „Umanitatea”. Dacă d-ta m-ai fi considerat nu ca pe un frate investit cu asemenea dar – și poate și calificațiune -, ci numai ca pe un „slugă” bun și harnic, precum ți-am fost, și dacă în loc de îndulciri cu vorbe false – cel puțin nu m-ai tras și smuls din puținele mele competențe, - mai departe mergeai! - Mai multe a zice le țin de prisos pentru că din ce încă mă conving că d-ta numai în o maximă crezi: „să ceri de la altul seama fără de a-i fi dat nimica în seamă”!

Dar totuși ca unul mai inferior fie îmi permit a-mi da o părere cum s-ar putea îndrepta lucrurile înspre bine. Fii așa bun și ca paroh, va să zică, că dirigintele spiritual al comunei, - drege lucrurile așa ca să fim totdeauna înțeleși în privința împărțirii și îndeplinirii funcțiilor, nu a lăsa lucrurile baltă cu credința, că le „va drege și împlini capelanul”, cu toate că eu despre unele cazuri” nu am știință până la momentul ultim. Apoi nu am eu necazurile mele casnice și familiare? Nu am și eu pe lângă multe izbeliști în dreapta și în stânga, ca să pot trăi, și boli între familiarii mei? Chiar acuma muierea îmi zace de o săptămână – și apoi ce zice contractul? Numai pe d-ta să te creadă altul, iar d-ta pe nimenea! Iată pentru ce am zis că „Umanitatea”, iar nu despotismul e cel mai bun contract între oamenii onești, căci prin cea dintâi înfloresc societățile, iar al doilea să răz bună pe fiecare zi! În interesul binelui spiritual al acestei comune te rog dară, fii „uman”, pentru că numai cu această măsură poate să se îndrepte lucrurile care, totdeauna, au fost perverse cât timp ai avut capelani pe lângă d-ta; pe când cu scrisori oficiale provocatoare „la ordin” (sigur d-ta fiind cauza discordiei) – nu vei izbuti niciodată, cel puțin cu mine, cu toate drepturile de om, că și eu sunt „om” investit cu toate să îndrepti astfel, cât să-mi faci mie tot peste mână, precum mi s-a referat că te-ai dispus înadins și cu cazul de ieri dimineața.

Sângeorgiu 3 aprilie 1881

PS

Doresc ca acest răspuns să intre între oficioase, precum a fost și provocarea ce mi-ai făcut și să nu aibă soarta protocolului din ședința Senatului bisericesc ce s-a dispus, pentru că la un capăt. Veți fi răspunzător de actele oficioase ce dispară! Idem.

Sohorca, preot capelan¹.

¹ *Ibidem*, f. 39 (f.-v.).

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

VI

Mult Onoratului domn Simion Tanco
paroh local și președinte al senatului bisericesc în loco

În urma onorificei recercări ce-mi faceți cu scrisoarea d. d. 22 l. c. nr. 72 a. c. - retransmițându-vă V. M. O. D-voastră actele, mie împărtășite în acea scrisoare – îmi fac următoarele reflexiuni:

Până ce dl. Notar al senatului bisericesc dimpreună cu M. O. Dv. ați compus acea scrisoare și încă în dublă, ca una să rămână și în arhivă, ba mai pierzându-se timp și cu înfierarea ei în Prot. de Esib., - mai potrivită mi se părea mie – dacă-l recercați, - și nu cu atâta muncă câtă a constat acea scrisoare, - se dirija un circular prin care să convoace senatul bisericesc la o ședință.

Aceasta vă rog să o și faceți!

Dacă acea ședință nu o veți putea prezida – atunci fiind și eu de față – ședința tot va decurge.

Altcum precum bine știți atâtea lucruri sunt acuma, cât eu nu pot să mă pun în coînțelegere cu dl. notar pentru construirea unui circular, iar termenul e scurt.

Binevoiți dară a lăsa ca să se convoace senatul – apoi a trimite actele privitoare la acea ședință sigilate în caz când nu veți putea prezida senatul – și abia apoi pot decurge și a se isprăvi toate.

St. Georgiu 22 aprilie 1881

Sohorca, preot cooperador¹.

VII

Mult onorate Domnule Capelan

Împrejurările familiare și altele mă abstrâng ca din casa cumpărată de la Tănasă Șpaimoc să edific o alta mai corespunzătoare pentru trebuințele și recerînțele noastre, spre care edificare sunt prevăzut numai cu materialul de lemn, iară pentru facerea zidului de fundament nu am material, adică piatră, - și a aduce acum e imposibil afară su spese enorme.

În ferma speranță cum că voi căpăta câteva mierțe de piatră din piatra bisericii (în)magazinată numai vis-a-vis peste drum, - ori împrumut până la primăvara anului viitor 1882 sau pe un preț moderat, a o plăti cu bani, care să ajungă în casa bisericii – nu am acordul cu nimeni ca să-mi aducă piatră – altcum în astă primăvară fiind întârziere cu aratul și mare lipsă de nutreț pentru vite, numai cu greu, precum am zis, numai cu mari spese, ... fi putut a-mi procura piatra trebuincioasă pentru zidirea fundamentului la casa ce o voi edific-o.

Aflându-mă în acest stadiu cu începerea clădirii, sunt necesitat a ruga pe Mult Onorat Domnia Voastră și pe onorații domni curatori bisericești de deosebită bunătate ca pe duminica viitoare 3 iulie a.c., după ieșirea din biserică să aveți deosebita bunătate a lua înainte această a mea scrisoare, anume fierbintea mea rugare, în considerare și hotărâre, ca să mi se conceda, - din piatra magazinată de peste drum, să trec cu lucrători o cantitate de câteva mierțe, unde pe locul meu de clădire până a nu începe la lucru, să fac piatra cărată în martie, și după ce va fi gata ridicată în martie (...), apoi să se măsure de către domni curatori bisericești și numai după ce s-a constatat cantitatea de piatră să fiu în libertate, de a începe la folosirea pietrei date și luate în seamă.

Mai bucuros aș da obligațiune peste piatra primită ca să o aduc la primăvara anului viitor 1882 oarecând se va putea împrumuta, mă declar cum că o voi plăti-o și cu bani cu prețul ce se va stabili în mod moderat.

Despre rezultat, mă rog cu stimă pentru bunăvoință, încuviințare,...

al D-voastră stimător

Maxim Haliță, proprietar

Sângeorgiu, 29 iunie 1881².

¹ *Ibidem*, f. 28.

² *Ibidem*, f. 60 (f.-v.).

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

VIII

Onorate Domnule Preot Capelan

Întâlnindu-mă azi cu maestrul Carl Cramer care a fost aici spre a se convinge despre mersul lucrului la biserică, - mi-a zis că ar fi bine să ne decidem ca interiorul bisericii să se coloreze în întregime din nou, având dânsul voie la aceasta pentru plată, adică am dori frumosul și în biserică și ispitindu-l eu mai de aproape cu ce preț ar face, dânsul mi-a răspuns cum că cu 150 fl. v. a.; totuși se va învoi, numai că și din partea sa să fie contribuit la frumusețea bisericii, iar cum că sub acel preț nicidecum nu va face, fără numai atât cum sună actul de împăciuire.

E momentul suprem, - noi ce reprezentăm biserica, precum și cei ce reprezintă comuna, - că astăzi ne adunăm laolaltă, acest lucru să-l dezbatem și să decidem pentru coloritul întreg a interiorului bisericii pe lângă prețul cel cere măiestrul, ori să lăsăm așa, face numai cu ce datorează în sensul împăciuirii.

Eu din parte-mi propun ca colorarea internă să se facă peste tot pentru că creștinii din toate părțile lumii se străduiesc de înfrumusețeze casele sfinte, adică bisericile, chiar și păgânii a lor case de rugăciuni.

Dacă ne vom aduna laolaltă, fiecare își dă părerea sa și majoritatea va decide.

Fiind domnul paroh morbos, vă rog cu stimă pe Domnia Voastră a-l prezida, adică a conchema pe domnii curatori bisericesti spre a se aduna la un loc potrivit cu coînțelegerea domnului primar comunal recercând pe acesta de bunăvoința ca să se adune și comitetul comunal și cu atât mai sigur pentru că e vorba de bani în cazul când se va decide pentru coloritul întreg a interiorului bisericii; - alta ar fi când biserica ar avea mijloacele sale să poată acoperi de la sine toate cu solvirea banilor.

Al d-voastră

stimător

Maxim Haliță, membru în senatul bisericesc

Sângeorgiu, 3 iulie 1881¹.

IX

Venerabile Oficiu Vicarial

Amăsurat împăciuirii d. 10 sept. 1880 dintre maestrul de clădiri Carol Kramer și comuna bisericască Sângeorgiu, - a avut cel dintâi de făcut mai multe reparațiuni la biserică cea nouă a acelei comune pentru ca să-și poată căpăta competența sa restantă de 1207 fl. 22 1/2 cr. v. a.. acele reparațiuni că le-a terminat ne arată scrisoarea sa din d. 15 ale lunii curente, totodată ne propunea ca conform tot acelei împăciuirii să declare comuna, respectiv senatul bisericesc să se calandeze din nou prin un ampoi de la Oficiul de edile din Bistrița sau nu? Termenul de calandare e 30 zile de la datul terminării acelor reparații, - va să zică din 15 august a. c. Subscrisul am voit ca să iau un conclud în scris cu senatul bisericesc în astă privință, însă pe lângă toate urgențele mele de a se aduna complet - nu am izbutit pentru că întocmai ca și cei din S. Evanghelie, așa și membrii acestui senat, unul la țarină, altul la târg, etc. Cei adunați luând ... oclătuire, pe lângă ei mai mulți fruntași ai comunei, s-au exprimat că acuma sunt prea mulțumiți cu lucrurile respective cu reprezentantul d-lui Kramer și așa comuna nu mai voiește a-și face spese cu o nouă calandare, - având mare lipsă de bani în multe părți de când cu clădirea acestei biserici. Chiar acum iconostasul se așează la locul său prin întreprinzătorul Adalbert Moldovan. Prin urmare nu realiza alta decât să se reînceapă celebrarea serviciului divin în noua biserică. Și fiindcă cu reparațiunile bisericii s-au putut profana prin înjurătură și alte inconveniente, umblând prin ea multe soiuri de oameni cugetă subscrisul a nu se putea servi în ea până când se va face în ea sfințirea apei. Îmi iau dară libertatea a ruga cu toată supunerea pe Veneratul Oficiu Vicarial ca să ne dea o directivă în această afacere. Părerea subscrisului ar fi ca: sau dimineața

¹ *Ibidem*, f. 62 (f.-v.).

DIN CRONICA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORZ-BĂI

în sărbătoarea proximă Veneratul Consistoriu al Ven. Of. Vicarial să se facă întâi sfințirea apei și apoi celelalte servicii dumnezeiești; sau ca M... să se facă în bisericuța de peste Someș și apoi luându-se toate cele sacre să se ducă cu ceremonia la biserica cea nouă când făcându-se sfințirea apei, să urmeze în ea Sf. Liturghie. În orice caz așteptăm directiva Onor. Of. Vicarial ce dorim ar fi cât de în grabă.

De la Oficiul Parohial Sângeorgiu, 23 august 1881.

Sohorca, preot cooperat¹.

X**Onoratului Oficiu Parohial în Sângeorgiu**

La arătarea din 23 nr. 105 primită astăzi se rescrie:

Dară se pare frunțașilor comunei bisericești ca reparațiunile făcute la biserică ar fi bune și dânșii ar fi mulțumiți; totuși pentru mai buna securitate nu ar strica ca să se calandeze prin oameni pricepători pentru ca să poată afla încă defecte precum de exemplu la turn unde mă îndoiesc că frunțașii s-ar fi suit ca să se convingă dacă nu va fi mai rămas oare găuri prin care să se furizând materiale la murul turnului.

A spusat comuna bisericească peste 20.000 fl. v. a. pentru clădirea bisericii, nu să scumpească la câțiva florini ce i-ar da unui inginer de la oficiul de edile comitatens.

După 6 zile să gată târgul adună-se membrii senatului bisericesc și decidă în privința asta, dară cu suma pentru noua calandare.

Încât privește sfințirea bisericii acum se poate face în cea mai de aproape duminică, ducându-se asta în color sfinte în biserica parohială, să se facă M... după aceea sfințirea apei și stropirea în ... , apoi Liturghia.

Bine ar fi ca să se mai cheme oare un paroh ori doi, deși acuma fratele paroh nu va fi în stare să servească, pa altcineva să chemați care să vă ajute.

De la Of. Vicarial al Rodnei,

Năsăud în 26 august 1881

Grigore Moisil, vicarial².

---

¹ *Ibidem*, f. 71 (f.-v.).

² *Ibidem*, f. 73 (f.-v.).

SITUAȚIA PAROHIEI GRECO-CATOLICE SÂNGEORGIU

- 1881 -

Numele și conumele preotului: Silviu Sohorca
Numărul sufletelor la sfârșitul anului 1880: 2.605
Născuți în anul 1881: 114
De aiurea veniți în anul 1881: 9
Morți în anul 1881: 85
Aiurea duși în anul 1881: 3
Perechile cununate în anul 1881: 24
Numărul sufletelor la sfârșitul anului 1881: 2.640
Din aceștia:
- abili pentru mărturisire: 1.760
- neabili pentru mărturisire: 880
Numărul acelor care nu s-au mărturisit la Paștile trecute: 952
Numărul junimii obligate a umbla la școală:
- de la 6 până la 12 ani inclusiv: 200
- de la 12 până la 15 ani inclusiv: 107.
Din aceștia au umblat la școala elementară:
- feciori: 99
- fete: 101
Din aceștia au umblat la școala repetițională:
- feciori: 52
- fete: 55
Catehet: Silviu Sohorca
Numărul acelor care au umblat la clase gimnaziale și mai înainte: 6
În anul acesta s-au mărturisit întâi:
- feciori: 78
- fete: 62
Pentru criminalități au devenit în prinsoare: 3
În această sumă se numără locuitori:
- coloni sau posesori: 607
- zileri cu casă: 15
- zileri fără casă: 70¹.

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANB-N), Fond *Oficiul Parohial Greco-catolic Sângeorz-Băi*, Dosar 129, f. 85.

BĂILE DE LA SÂNGEORZUL-ROMÂNESC

VALENTIN DRĂGANU

Sângeorzul-românesc, din comitatul Bistrița-Năsăud, este o comună curat românească. Din binefacerea naturii, ea a fost înzestrată cu acea rară bogăție care cuprinde, în hectarul ei, izvoarele renumite ale tămăduirii. Și nu în zadar, căci aceste izvoare varsă din ele apă minerală alcalină-muriatică care, la mulți suferinzi, le restabilește sănătatea zdruncinată. Și, apoi, aerul dulce și sănătos, plin cu mirosul ozonifer al pădurilor de brazi, dă o viață cu totul nouă orășenilor ofiliți care vin în timpul verii în acest loc.

Cea dintâi pomenire despre aceste băi datează de prin anii 1818 și 1820 când, doi balneologi transilvăneni, au cercetat băile minerale din Transilvania, între care și cele din Sângeorzul-românesc. Izvoarele, încă înainte de 1848, se foloseau pentru băi, deși erau încă într-o stare primitivă. Pe la 1857 s-a zidit cea dintâi hală și cele dintâi stabilimente.

Comuna, proprietarul băilor, face neconținut îmbunătățirile de lipsă, așa încât Sângeorzul-românesc poate rivaliza cu multe băi similare, nu numai din țară, dar chiar din străinătate. Astăzi, băile Sângeorzului dispun de o alee și loc bogat cu pădure de diferiți arbori plantați în apropierea izvoarelor. Societatea acționară „Hebe” prin sânguință neobosită, deși cu mijloace modeste, a delăturat prin plantațiune de arbori cea mai mare lipsă a băilor care, în anii anteriori, a înstrăinat pe foarte mulți de a le cerceta.

Este un hotel mai mare, „Hebe”, și altul mai mic. Băi calde sistematice, cu un cuvânt, tot a fost util unui astfel de stabiliment, așa că Sângeorzul-românesc a devenit un confort balnear destul de însemnat.

Apa de la Sângeorz – fără reclame senzaționale – se impune prin calitățile ei constatate de medici specialiști. Cea mai bună recomandare sunt locuitorii acestei frunțase comune grănicerești, mai toți de o veselie și omenie rară, curați la îmbrăcăminte, sănătoși la față și voinici.

Asupra puterii vindecătoare a apei de la Sângeorz, medicii noștri se pronunță foarte favorabil. Apa, analizată de cei mai buni chimiști, e considerată ca egală celei din Gleichenberg, Rohitsch, Faschingen, etc. și e una din cele mai renumite ape și băi medicinale din Ungaria. Se bea și ca apă răcoritoare și efectele ei sunt totdeauna excelente, mai ales ca mijloc diuretic. Se întrebuințează pentru băi calde ori reci. Sărurile ce conțin izvoarele le fac foarte prețuite pentru bolile reumatice și de stomac.

Medicul S. Stoica, care a scris șirele următoare „cu scop, ca cei care pățimesc de bolile înșirate mai jos să nu întârzie a alerga la acest loc de tămăduire”, spune că: „cei care pățimesc de catarurile cronice și de pufăirea gazoasă a stomacului, câștigă vindecare sigură după o cură regulată de 4-5 săptămâni.

Rămășițele după aprinderile de ficat, galbinarea, hipertrofia ficatului și a splinei, ca urmări după friguri malarice, dimpreună cu frigurile dispar cu totul.

Catarurile intestinelor se îndreaptă spre bine prin însușirea purgativă a apei.

Bolile rinichiului și ale celorlalte organe de urină, precum sunt degenerația amiloidă a rinichilor, exadatele lor, pielița, catarurile, cronică de beșică, etc. înceată în scurtă vreme du-

VALENTIN DRĂGANU

pă folosirea acestei ape.

Folosită ca baie caldă, această apă vindecă reumatismele cronice, dizolvă concremențele depuse pe la încheieturi în urma podagrei.

Neurastenia – această boală a clasei inteligente – atât de răspândită azi, câștigă ameliorare pozitivă după întrebuițarea borcutului, atât ca scaldă, cât și ca băutură. Această putere în contra acestei boli este sprijinită de sărurile minerale și de aerul plin de ozon al acestui ținut bogat în munți și păduri cu brad.

Apa cu puterea ei solvabilă, întrebuițată cu lapte, vindecă pe cei cu cataruri cronice de plămâni.

Amestecată cu vin, la masă, e un remediu foarte bun pentru persoanele ce au lipsă de sânge.

Și, pe urmă, să nu uităm că aceasta e singura noastră baie care nu și-a pierdut caracterul românesc și nădăjduim că va rămâne tot a noastră.

Călătoria la Sângeorz se face de la orice punct prin calea ferată, fiind stațiune în loc. priveliștile ce se desfășoară înaintea ochilor călătorului sunt atât de romantice și atât de surprinzătoare, încât recompensează îndeajuns greutatea ori lungimea drumului.

Frecvența acestor băi crește an de an. Și trebuie să spun, că sunt mulți care vin pentru plăcerea de a petrece în niște locuri, cu drept cuvânt, romantice. Pentru aceștia, Sângeorzul oferă cea mai frumoasă viligiatură.

În afară de plăcerile naturii, ce le pot gusta vizitatorii la Sângeorzul-românesc, direcția băilor se îngrijește totdeauna ca nimenea să nu se plictisească. O muzică aleasă cântă regulat, dimineața și seara de la orele 5-7. Apoi, în toată Duminica, petrecere, iar peste săptămână concerte și sus la izvor câte un cadril între orele 5-7, după amiază. Gimnastică, popice, în afară de sala de lectură și frumoasa bibliotecă, oferă tuturor claselor petreceri frumoase și distracții plăcute. Cărării bine aranjate, chioșc și bănci – la tot pasul. Și câte plimbări, câte excursii mai lungi ori mai scurte nu se pot face!

Lumea, care a cercetat până acuma Sângeorzul, își face păreri diferite asupra acestui loc de dură: sunt oaspeți care nu găsesc decât cuvinte de laudă în toate privințele; alții cu gusturi mai subțiri, obișnuși cu gândul că tot ce-i românesc nu poate să le fie pe plac, nu prea au vorbe de însuflețire și găsesc viața de acolo mai mult ori mai puțin patriarhală.

Se află, cu toate acestea, în Sângeorzul-românesc trei lucruri bune, asupra cărora nu prea e divergență de păreri și adică următoarele: aerul, apa și ieftinătatea traiului, în chestia locuințelor, a bucatelor și a distracțiilor, oricâtă dizarmonie a fost, totuși putem afirma cu conștiința liniștită că astăzi sunt suportabile și acestea pentru oameni cu gusturi cumpătate.

În urmă ce-ar fi dorit pentru ca frumosul nostru Sângeorz să înflorească în sens românesc, este ca familiile noastre, care pot, ori singuratici, care și altfel se duc vara la băi, să se intereseze mai mult de singura noastră baie românească, căci n-au să regrete¹!

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, Anul LXXV, 1912, nr. 136, p. 1.

DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI

- PUBLICISTICA -

DIN VIAȚA BARONULUI LEONIDA POP¹

Originea și-o trage din satul românesc Bichigiu, regimentul II românesc de graniță, nu departe de la Năsăud. Moșul său a fost Gregoriu Pop, care a fost cel dintâi ofițer român după înființarea acestui institut de graniță, care a luat parte la mai multe războaie și care a înaintat până la căpitan, un lucru rar acesta pe acele vremuri pentru un Român.

Gregoriu Pop a avut patru feciori și două fete. Dintre feciori, cel mai mare, Ion, a fost militar, a făcut mai multe campanii și, apoi, a fost preot în Feldru, unde a și murit în etate de 86 de ani, stimat și iubit de toți. Al doilea, Matei, a servit la regimentul secuiesc de husari, unde a și avansat până la rangul de maior. Acesta încă a luat parte la mai multe războaie în care s-a distins și în care a fost rănit, în urma căror răni a murit, fiind încă tânăr. Al treilea a fost Gavrilă, care a servit tot la secui în regimentul II de graniță, în care a avansat până la căpitan și a participat la mai multe războaie. Al patrulea a fost Leon, tata lui Leonida. Dintre fetele lui Gregoriu Pop, una a fost măritată după căpitanul Pioraș, iar a doua după directorul școlii normale din Năsăud, Istrate. Însă, afară de Leon, niciunul n-a avut sucrescință².

Leon Pop s-a născut la anul 1797 și a servit până la 1850 în regimentul al II-lea românesc de graniță. În acest interval a participat la mai multe războaie, între care mai însemnat a fost cel cu Franța de la 1812-1815. În 1848-1849 a comandat ca maior batalionul I, acel batalion vestit al cărui steag a fost decorat pentru bravura și credința sa neclintită cu medalia ce poartă următoarea inscripție: „Für Standhaftes Ausharren in der Beschworenen Treue”, unica distincție de felul acesta în întreaga armată de linie din Austro-Ungaria. Desfă-

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, Anul LXXII, 1909, nr. 63, p. 1. „În iarna trecută a răposat baronul Leonida Pop, general de divizie și adjutant general al Majestății Sale în retragere. Lucru rar, ca un Român să facă în armată cariera ce a făcut-o Leonida Pop, originar din ținutul Năsăudului. La vestea despre moartea sa, după mulți ani trăiți în retragere, ziarele române au atins și întrebarea: Cum de acest distins ofițer superior, atât de aproape de Domnitor, n-a putut să aibă înrăurință în favorul neamului său? La această întrebare cel mai lămurit răspuns este, că răposatul a fost, ce e drept, de origine Român, dar n-a cutezat să aibă și sentimente naționale românești. El a fost soldat credincios al Împăratului și a dovedit multă hărnicie în serviciul său în pace și în război. Ce e mai dureros, Leonida Pop n-a putut să ajute nici măcar cauzei strămtoritate a Românilor năsăudeni din regimentul II de graniță căruia i-au aparținut și tatăl și moșul său, cauzei fondurilor grănicerești năsăudene atât de strămtoritate încă și în ziua de azi. Ca soldat, însă, baronul Leonida Pop s-a distins mult prin capacitatea, conștiinciozitatea sa, devotament și credință. de aceea va interesa publicului nostru datele biografice ce le-a publicat încă în anul 1889 fericitul profesor de la gimnaziul din Năsăud, dr. Artemiu Publiu Alexi, despre Leonida Pop și pe care le publicăm aici” – nota aparține redacției *Gazetei Transilvaniei*.

² Succesori, urmași (din limba latină).

DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI – Publicistica – Din viața baronului Leonida Pop

cându-se acest regiment de graniță, steagul a trecut împreună cu feciorii grăniceri la respectivul regiment, care este astăzi nr. 50 cu reședința la Alba-Iulia.

Maiorul Leon Pop ar fi putut servi și mai departe și, desigur, ar fi făcut carieră militară, fiind un bărbat viguros, un bărbat întreg, atât fizic, cât și spiritualmente, cu un cuvânt, înzestrat cu cele mai frumoase însușiri. Însă, în anii de tristă memorie 1848-1849, a căzut jertfă unor intrigi ce s-au țesut contra lui, încât a fost silit să se retragă și a trăi multă vreme fără să capete nici chiar pensia meritată. Nu este locul aici de a vorbi mai pe larg despre acele intrigi, istoricul aceluși batalion, precum și a evenimentelor din 1848-1849 va face dreptate maiorului Pop. Această lovitură se vede că l-a impresionat atât de adânc, încât întreaga viață a trăit mai mult retras de societate, mai mult ca un eremit. A murit în 1 ianuarie stil vechi 1880.

Încă în etate de 24 de ani s-a căsătorit cu fiica maiorului cavaler de Wurzer, care venise la înființarea graniței din Germania. Din această căsătorie a avut trei fete, dintre care două sunt în viață, Matilda și Ida (măritată Goldchmidt) și pe unicul¹ fiu Leonida (care a decedat în anul acesta - nota redacției *Gazetei Transilvaniei*).

Leonida s-a născut la 1831, în 15 octombrie. A absolvit școala militară din Năsăud, iar la 1848 a călătorit cu tatăl său la Viena, unde au fost primiți de către Împăratul Ferdinand în audiență. acestuia i-a plăcut așa de mult istețimea și agerimea tânărului Leonida, încât l-a primit ca elev în Academia Militară din Wiener Neustadt, însă fiindcă atunci nu era loc vacant, l-a prenotat pentru anul viitor. În această Academie, ce a dat Austriei atâția generali bravi, și-a făcut studiile cu succes strălucit. A ieșit ca absolvent la 1851 când a fost numit totodată sublocotenent și împărțit la regimentul de linie „Carl Ferdinand”, care garnizona în Sibiu, unde a servit ca adjutant până la 1854.

Având o iubire deosebită pentru studii militare mai înalte și fiind mulțumit cu viața de la trupă, s-a rugat și a fost și primit la cursul militar superior (Kriegsschule). Terminând acest curs la 1857 cu succes strălucit, când a fost înaintat sublocotenent și împărțit la statul major. Aici a fost împărțit la grupe de mapare în care a lucrat până la 1859, când a fost înaintat de căpitan. În acest an a făcut și el campania din Italia unde s-a distins în modul cel mai excelent în vestita luptă de la Magenta, unica luptă în care trupele austriece au rămas învingătoare și în care Leonida, ca căpitan în statul major, a fost sufletul conducător. În urma acestei izbânzi strălucite, tânărul căpitan avea legitima ambiție de a aștepta să fie recompensat după vrednicie. Comandantul corpului său de armată, prințul de Hessen, a și fost recompensat căpătând cea mai mare distincție, ordinul „Maria Tereza”.

Petrecând mai mult timp în concediu, se hotărâse a părăsi cariera militară, însă la stăruințele familiei sale și, îndeosebi, a bunului său tată, care cunoștea altcum din propria experiență suferințele unui suflet neîndreptățit, s-a înduplecat a rămânea și mai departe în armată. Pe când petrecea încă în concediu, a și căpătat ordinul „Crucea pentru merite”, precum și ordinul de casă a prințului Hessen însoțit de o lungă și detaliată scrisoare plină de laudă și recunoștință.

Bine l-a fost sfătuit bunul său părinte ca să nu părăsească cariera începută, pentru că roata sortii este schimbătoare. Așa s-a întâmplat și cu Leonida, căci de aici înainte începu a-l patrona norocul, croit după destoinicia sa. La 5 mai 1860 a fost comandant la guvernământul din Mainz unde a petrecut doi ani. La 1866 a participat ca maior în războiul cu Prusia. După terminarea acestuia, a fost comandant ca șef de stat major la divizia 14 de infanterie din Pressburg sub comanda mareșalului locotenent Neiperger. La 1869 a fost transferat la Praga. La

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, Anul LXXII, 1909, nr. 63, p. 1.

DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI – Publicistica – Din viața baronului Leonida Pop

---

1870, când s-a început războiul între Franța și Germania, a fost comandant în ținutul Rinului (Pfalz) cu misiunea de a face observații și studii militare, însă după intrarea germanilor în Franța s-a reîntors în Viena unde, în 1871, a fost numit profesor la școala înaltă militară (Kriegsschule). La 1878 a ajuns colonel și, ca atare, a fost comandant ca șef de sta major la corpul de armată comandat de Filipovici, care a fost însărcinat cu ocuparea Bosniei și a Herțegovinei. Buna reușită a acestor operațiuni militare este a se mulțumi în cea mai mare parte șefului de sta major, pentru care vrednicii a fost distins oferindu-i-se ordinul "Coroana de fier – clasa a II-a" împreună cu baronatul. La 1879 a fost numit de comandant de brigadă în Insbruck. În 1880 a fost înaintat ca general de brigadă (general-maior) și, ca atare, a fost însărcinat cu conducerea lucrărilor de fortificație de la Trient și din sudul Tirolului. La 1881 a fost chemat telegrafic la Viena pentru a ocupa însemnatul post de „șef în cancelaria Majestății Sale”. La 1882 a fost numit adjutant general al Majestății Sale, cu care ocazie Majestatea Sa i-a adresat următoarele vorbe în care se oglindește destul de bine destoinicia lui Leonida: „Acum, pregătește-ți numirea de adjutant-general, noi lucrăm de multă vreme laolaltă și eu am cauză deplină de a fi mulțumit cu D-ta și cred că și D-ta vei fi mulțumit cu mine”.

Nu mult după aceasta, a fost numit prin un bilet de mână foarte măgulitor al Majestății Sale „consilier intim” și după aceasta general de divizie (mareșal locotenent), cu care ocazie, mulțumind Majestății sale pentru această avansare, Majestatea Sa i-a răspuns: „Nu pot decât să-ți exprim din nou deosebita mea recunoștință și mulțumita mea pentru prestațiile și succesele D-tale”.

Astăzi, fiindu-i sănătatea zdruncinată, petrece un concediu în Elveția de unde mulți îi doresc să se reîntoarcă sănătos spre a-și continua cariera și a-și îndeplini aspirațiile sale.

Năsăud, iunie 1889¹.

---

¹ *Ibidem*, p. 2.

DIN GRANIȚĂ

DIN VITEJIILE GRĂNICERILOR ROMÂNI

- După o sută de ani -

BASILIU MOȚIU DÂMBUL BAȘIOTA

Poezie eroică despre vitejiile regimentului al 2-lea românesc de graniță și ale regimentului 50 a marelui duce de Baden, compusă la recercarea colonelului baron Potiers de Eschele.

Pe la șese zeci-și trei.
Bravi Români, viteji copii,
O sută de ani trecură
De când noi plini de bravură
Arma-n mână o purtăm,
Tron și țară s-apărăm.

Mai întâi cu prusul tare
Am primit botezul mare,
Un botez prea sângeros
La Mladetz colo din jos
Pentru marea împărăteasă,
Care ne-a adus de-acasă
Dreptul ei să-l apărăm
Și de pruși să o scăpăm.
Pentru-mpărătescul drept
Dat-am noi cu prușii piept.
Însă Bota ghinărar
Ne-a lăsat în foc amar;
Să ne bată de răpus
Werner ghinărarul prus,
Dar' pe urmă la Troppau
Unde prușii în șanțuri stau
Noi sub căpitan Halmagi
Atacându-i cu curaj
Prușii se dădură iute
Și-am cuprins două redute.
Apoi în Moldova veche
Ne-am bătut fără pereche
Cu a Turciei semilună
Care n-a avut zi bună,

Căci la Larga și Hotin
Iată vin Osmanii, vin,
Dar' Bașiota și Drăgan
Trag cu tunuri în Osman,
Și ca muștele-n țărână
Cade hoarda cea păgână

Botoșanii și Vaslui
Hirlea, Bâlcești și Gru
Dau dovezi în lumea mare
De viteji și fapte rare
Dau dovezi și lumii veste
C-a mers veste și poveste
De la noi pân' la Bizanț
Cum că turcii-s morți în șanț,
Cum că n-au fost zile grele
Ca la Turn, la Măgurele
Unde-am câștigat răzbele.

Tot așa și la Onești,
La Dăleni, Buzău, Pitești,
La Giurgiu și la Măiești,
La Focșani, la Câmpulung,
Gloanțele pe turci îi ajung,
Săbiile îi străpung.
Și de brațul românesc
E sfărmat jugul turcesc
Ce-amenință pe-mpărat
Pentru care ne-am luptat

BASILIU MOȚIU DÂMBUL BAȘIOTA

Mai târziu apoi ne vine
Să străbatem văi, coline
Spre apus în țări străine
Douăzeci de ani de-a rândul
Nu ne-a stat p-acasă gândul
Căci tot măsurăm distanța
Din Germania și Franța.
Și apoi ține-te, copile
Douăzeci de ani de zile
Am luptat cu vitejie
Pentru a noastră-mpărăție
Ca Dumnezeu să ne-o ție.

Spună-vă Alfredo, spună
De izbânda cea străbună;
Dea-vă Arcole de veste
Adevărul precum este;
Sulzbach, Rivoli dea graiuri
Vitejiei de pe plaiuri,
Când vestitul Bonaparte
A căzut sub pod pe spate
Și s-a minunat, măi frate
Cum că în țara franțuzească
Nu-i virtutea românească

Când la Ulm și la Puschiava
Bubua de tunuri slava
Și-ațâța mereu gălceava
Partea leului din luptă
În durata neîntreruptă
Am smuls-o de la vrăjmași
Și i-am dat de gol că-s lași.

Pentru dreptu-împărătesc;
Brațul nostru vitejesc
S-a luptat ca și un zmeu
De să mira Dumnezeu,
La Valfredo, Tusculano,
La Vezzo, la Desenzano
Iar la Leguo și Nevkirchen
Un viteaz locotenent
Cu maiorul Capșarment
Au făcut în lume zvon
Cu un singur batalion!

Luptele țineau cu anii
Bohățel și cu Ștefani,
Mărincaș cu căpitanii
Strigau: La năvală dați
Dați, Români, nu vă lăsați
La Basano și la Stockach
Și la Giumbach și la Ostrach
Grănicerii duși de Jarda
Dau în dușmani ca cu barda
Și deschid o cale lungă
Și pe dușmani mi-i alungă
Încât Courbs multă vreme
De-și aduce aminte, geme
Și trimite în mii de draci
Pe Jarda, Berar, Bohaci,
Popa și-alți viteji dibaci¹.

La Freispach și la Thalbach
Gem dușmanii: vai și ah!
Căci Moțu, Grama Viteazul,
Rup francezilor grumazul,
La Schwiegerhein înc-odat'
Ca la Wolfung lângă sat,
Ittul, Carp și Jarda-i bat

La Umburg și Bingenwald
Dat-am un viteaz asalt,
La Strassburg și Weissenburg
De din zori până-n amurg
Călian, Devan și-Andrat
Ca leii mi s-au luptat,
Arhiducele Carol
Recunoaște onoarea lor;
Chiar și principele Reuss
Comandant în Goritza
Nu să-ndură a nega
Că falanga românească
Poartă steaua vitejească,
Căci în lupte crunte mari
Stau ca falnicii stejari
Privind moartea cu dispreț,
Căci sunt dintr-un neam măreț.

Dup-atâtea lupte crunte
Bravii grăniceri de munte

¹ Foaia Poporului, Sibiu, Anul XII, 1904, nr. 7, p. 79.

DIN VITEJIILE GRĂNICERILOR ROMÂNI

Primesc vestea-mpărătească
 Ca să se mai odihnească
 Cătră casă se pornească,
 Dar aici puțin au stat,
 Căci al Franței împărat
 Vrând ca să se mai lățească
 Numele să și-l mărească,
 Război nou a declarat
 Bunului nostru-mpărat
 Și-au pornit, mări, pornit
 Pe drum lung în asfințit
 Până-n țările nemțești
 Cetele grănicerești
 Ca să bată pe Murat
 Și pe francul împărat
 Și d-aici pân' la Warschau
 Români poruncă aveau
 Sub ghinărar Branovaț,
 Ca să bată, să zdrobească
 Armia cea polonească,
 Ce sub Ponjatowsky sta,
 Cu Austria lupta
 Pe moarte, pe vitejie
 La Resin colo-n câmpie
 La Sulkowska Wola, iată
 Ce mai chip de mândră ceată.
 Sub Gutterburg dă năvală
 Și pe poloni mi-i țesală
 Mi-i păruia, Doamne feri,
 Cum știu bravii grăniceri.
 La opt-sute doisprezece
 Toți luptau ca sânge rece,
 Iar la patruzeci și șase
 Au plecat voinici de acasă
 Căci aveau doar de luptat
 Pentru tron și împărat.

Tot așa eram Românit
 Și la patruzecișiopt;
 Când răzmerița din țară
 Izbucnita, ei jurară
 Steagul lor a-l apăra
 Jurământul a-l ținea

Fără să dea ascultare
 La-ncercare, de trădare,
 Ci să lupte ne-ncetat
 Pentru tron și-mpărat
 Astfel bravii grăniceri
 Au pierdut orice averi
 Dar pentru al lor tezaur
 Au primit cununi de laur
 Și-au murit cum mor eroi
 Cu renume în război
 Nu trecu mult și în țară
 Vine-o veste iar de-afară,
 Că un rege însemnat
 Nou război a declarat,
 Iar Români grăniceri
 Arma-n mână au luat
 Să se lupte pentru stat,
 Să se lupte cu trezvie,
 Că sunt neam da viță vie.
 Dar această luptă mare
 Luptă mare, cruntă tare
 De la Freda și Pascuali
 Montevento și pe vale
 Oliosi și Brudatta
 Micșorat-a tare ceata,
 Căci în focul luptelor
 Grănicerii cad și mor,
 Mândra ceată s-a rărit,
 Pierderi mari a suferit
 Mulți din ei au și pierit,
 Cade Vlad și Velican,
 Sucea, Popa, Popițan,
 Căci Români, pui de lei,
 S-au luptat ca niște zmei;
 Cei ce au rămas în viață
 Toți aveau blesuri în față,
 Toți aveau pe trup vreo plagă
 Suveniri pe viața-ntreagă.
 Dară bravii militari,
 Sergenți, caporali, gregari
 Niciodată nu s-au dat
 Ci steagul l-au apărat
 Contra oricăror dușmani,
 Peste o sută de ani¹.

¹ *Idem*, nr. 8, pp. 91-92.

GRIGORE PLETOSU DENIGRAT?!

Transilvania în 27 Faur 1875

Quousque!

Orice fapta detestabilă comisă din partea unui for fie acela civil, ori bisericesc, trebuie să se facă cunoscut publicului, că așa și opinia publică să-și poată pronunța verdictul său meritoriu asupra-i. Nu am fi ieșit în public cu cele următoare, dacă nemorala rămâne nepedepsită; căci astfel iată spiritul bisericii a fi indulgentă încât ura față cu cei păcătoși, dar când vezi imoralitatea premiata - crescând ea progresiv – atunci pentru salvarea conștiinței trebuie să dai libertate penei ca să scrie.

Onorate D-le Redactor!

În anul trecut, la 12 ianuarie, se întâmpla un scandal nemaiauzit în institutul nostru Andreian,- ba poate în nici un institut de această categorie - un tânăr, anume Gregoriu Pletosu, în marea sa cutezare, comise fapte scandaloase cu o femeie și prin aceasta aduse rușine asupra întregului institut.

S-a intentat proces contra respectivului la forul profesoral al institutului de către 6 clerici - precum știm un autor și 5 martori. Lucrul s-a amânat prin fasonarea martorilor, și răspunderea acuzatului până aproape de Paște, când prin mașinațiunile călugărești fu transpus întreg procesul spre deciziune fostului Arhiepiscop și Mitropolit Ivacicovici. Aici a fost locul dorit. În grabă i s-a pregătit sicriu procesului, căci insul avea mulți patroni de influență.

În Aprilie, anul trecut, 30 din clericii institutului au făcut ursoriu la corpul profesoral pentru rezolvarea procesului. S-a căpătat rezoluțiunea: „Procesul s-a transpus Pr. Sale Părintelui Arhiepiscop și Mitropolit”. Am așteptat întreaga tinerime să vedem finitul procesului. A venit sinodul, faima s-a lățit printre membri. Noi cugetăm că cât de silă, cât de voie bună, se va rezolv odată procesul, dar până în ziua de astăzi nu am văzut nimica. Institutul a trebuit să sufere blamul, chiar și din partea străinilor din loc.

Dar timpul a trecut, și a trecut. Mai mulți inși am constrâns pe actor și martori ca să protesteze: a nu i se da testimoniul respectivului ins până nu se va rezolva procesul. Dar, după cum știm, protestul a fost în deșert. Insul capătă cu finea anului purtarea morală: „deplin corespunzătoare”. Am strâmbat toți din buze, dar ce să faci? Să acuzi corpul profesoral, ori direcțiunea seminarială? Nu poți deoarece a transpus procesul la forul superior și astfel era în drept a ține de bun pe ins, până când și prin rezoluțiunea forului judiciar nu se va proba contrariul și aceasta cu atât mai vârtos, căci respectivul rămânând în cler putea să se pedepsească și mai târziu. Forul judiciar a făcut așa de bine, că au călcat procesul în picioare de dragul insului, institutul însă a rămas taxat cu numele de „institutul fărădelegilor”. Aceasta din bunătatea patronilor respectivului ins. Cu acestea lucrul s-a fost finit.

Insul a absolvit teologia. Mulți care nu cunoaștem trecerea ce avea insul pe la ceia cărora le place de lingușitori, ziceam: foarte înțelepțește a lucrat direcțiunea seminarială, dând testimoniul elevului Grigorie Pletosu ca să nu-l facă nefericit căci poate se va îndrepta. Ceea ce nu a plinit trecutul, vine să plinească prezentul. Tânărul respectiv contând pe patronii săi concurase cu începutul anului scolastic 1874/5 la un stipendiu de stat de 500 fl. v. a, însă căzu față cu alți doi concurenți M. și R, care aveau calculi mai slabi ca respectivul.

GRIGORE PLETOSU DENIGRAT?!

Aceasta din cauza că s-a purtat proces contra lui; căci alt motiv de respingere nu putea să existe față cu ceilalți concurenți. Se poate ca patronii vor fi având înaintea ochilor puținul piper ce li s-a dat în Nr. 50 „Federațiunea”, pare-ni-se. Se poate că unii vor fi citind și raportul direcțiunii gimnaziale cu finitul anului scolastic, ceea ce însă e mai probabil, au cugetat respectivii ca să nu pălească institutul prin premiarea imoralității.

Dar bine zice românul: „când s-a pus dr... pe rasă, ori o taie...”. Tinerii M. și R. abzie de stipendie. Se escrie concurs. Și ce să vezi? Tânărul Pletosu, respins astă toamnă pentru proces contra lui, acum precum sunt bine informat, s-a premiat cu 500 fl. ca stipendiu din Fundația Francisc Josefiană. Așa vrea majoritatea din consistoriu. Pentru ca să se poată convinge oricine, atât despre moralitatea respectivului tânăr, cât și despre puterea patronatului, fie-ne permis a aminti că respectivul ca student în Năsăud, în cl. a VII-a, a fost pedepsit pentru asemenea fapte cu 10 ore de carceră, iar în clasa a VIII-a cu 12 ore de carceră, ultima și cea mai grea pedeapsă înainte de eliminare. Fu pus sub paza unui profesor. Autorul, însă precum știu și precum se poate proba cu protocolul conferinței profesore la Nr. 83-1871, fu îndreptat pentru eruperea faptelor nemorale la forul civil competent. Din acestea, judece cititorul, ce au voit domnii de la putere prin stipendierea respectivului, când și dâșii știau despre toate aceste. Noi nu putem decât a zice: „necum drumuri de fier să clădești cu morala”, dar nici chiar în biserică nu prea ieși la cale cu apărarea moralității. Am ajuns departe. Vai de noi dacă și pe tineri îi facem prin premii să se oblige unei partide. Așa în deșert poartă cineva în gură pe Șaguna, zicând că apără principiile lui, căci faptele îi dau de minciună.

Ce să mai zicem că stipendiile fiind menite pentru cultivarea tinerilor, pentru cariera preoțească? Ele, însă, se dau la filosofie, aiurea, și ce mai știm unde se poate unde avem atâția (lovi în institut și acum - precum sunt informat, nici plus, nici minus de 188, adică una sută opt zeci și opt).

Acestea ne-am simțit datori a le face cunoscute publicului, căci la noi acasă „în deșert bați toaca la urechile surdului”, precum se exprima mai săptămânile trecute un tânăr de tot franc, în prezența unui domn de la cârmă. Suntem siguri că la toate se va pune capăt sub noul Arhipăstor și mâine poimâine vom putea zice cu Horațiu: *hic niger est, hunc tu romane caveto*¹.

Unul cu totul neinteresat².

---

¹ Aceasta este o fază întunecată în care scufundați una (proverb latin).

² Federațiunea, Budapesta, Anul VII, 1875, nr. 19-20 (912-913), pp. 58-59.

D'ALE ALEGERILOR – NĂSĂUD 1906

De un pătrar de veac domnește pasivitatea în cercul electoral al Năsăudului. Poporul ajunsese pradă corupției. Și s-au trimis în casa țării tot felul de reprezentanți, care nu numai că nu au ajutat nimic acestui cerc, ci l-au adus aproape la ruină.

Astăzi, când după atâta amortire stricăcioasă, ca și un Mesia s-a ridicat din sânul nostru candidatul clubului național, simpaticul tânăr avocat dr. Victor Onișor, astăzi abia, am ajuns și noi a ne deschide ochii și a cunoaște mulțimea de rele înrădăcinate aici, ce stau să aducă Năsăudul la ruină.

Avem gimnaziu, avem fonduri rămase de la bravii grăniceri de odinioară, pentru care s-au luptat și au muncit din greu, pentru ca să ni le lase curate. Și era vorba numai de o corectă administrare. Cum stau ele astăzi?

Această întrebare lasă să o dezlege o peană mai competentă. În trecut amintesc însă, că starea în care Năsăudul a ajuns astăzi, numai sistemului de nepăsare al pasivității se poate mulțumi.

Aici deci, unde românimea are atât de multe interese de a avea reprezentantul său, aici, mai mult ca ori și unde, ar fi trebuit un reprezentant român (înțeleg român cu simț românesc, nu român à la Ciocan), un reprezentant național, care mai presus de interesele buzunariale, să aibă în vedere interesele naționale ale românimii.

Venit-a vremea să răsune și aici buciul de deșteptare. De pe plaiuri și văi curgeau românii cărduri, cărduri la alegere într-o liniște de admirat.

Dar iată-ne și la urnă. Două grupuri stau față-n față. De partea dreaptă românașii noștri voinici, plini de nădejdea biruinței, veniți cu toții ca la cea mai frumoasă sărbătoare; de cealaltă parte o grămadă de perciunați aduși de caftane încă din ziua precedentă, de slugile stăpânirii, ca să sprijine pe omul lui Kossuth. Și cine-i de astădată omul lui Kossuth, omul guvernului? Ioan Ciocan, profesor de limba română la universitate. O rugina bătrână, în care s-a pierdut și ultima drojdie de simț național românesc.

Și-ți era mai mare dragul să privești mulțimea de români, care și-au lăsat plugul și au alergat să apere candidatul românimii. Veseli și plini de conștiința marelui bine, ce-l aduc prin votul lor, intrau comună de comună la urnă.

S-a defipt și ora de încheiere pe cinci ceasuri. Voturile erau egale, iritație colosală. Veni rezerva noastră cu profesorii în frunte. Aveam deja 27 voturi majoritate. Iritația în partida contrară crescuse. Dar, deodată răsar ca din pământ vreo 70 de perciunați închiși în Sinagogă, anume pentru ca la caz de lipsă să dea lovitură de moarte candidatului nostru.

Au învins perciunații cu „stopfenzierele” la urechi, au raportat învingerea asupra masei de români, de pe spatele cărora trăiesc acestea lichele spurcate, aduse de vânt din Galiția, pentru ca să se îmbogățească de pe spatele aceluia, contra cărora azi își întorc spatele, au învins viperele veninoase și liftele spurcate.

Grijiți români și mai îngrășați și de aici încolo aceste vipere și lăcuste spurcate!

Între huiduielile, fluierăturile și foșcăiturile tuturor Românilor, îmbrânciți de păreți și condus de un jidov perciunat, a intrat în sală cu zâmbetul lui Iuda pe buze, ca să-și primească mandatul, cel mai murdar, cel mai spurcat mandat ce s-a dat vre-o dată, vreunui deputat.

D'ALE ALEGERILOR – NĂSĂUD 1906

Și pentru ca rușinea să fie și mai completă și mai încoronată, un grup de jidovi începură să sare și să strige! Éljen a zsidó képviselő!¹

Fericiți să fiți voi neamul lui Israil, cu deputatul vostru în frunte, căci demn este de încrederea voastră.

În grupul cel mare al Românilor însă în loc de descurajare, o însuflețire de nedescris se începu deodată.

Din sufletul alor sute și sute de români începură a răsuna deodată strigătele puternice de să trăiască dl. Victor Onișor. În frunte cu mult veneratul domn dr. Teodor Mihali, președintele clubului naționalităților, - care de departe a alergat la lupta noastră națională, se porni marea de români, cătră locul unde era înecvartirat mult iubitul nostru candidat: hotelul „Rahova”. Pe drum întreagă românimea Năsăudului s-a aliat la convoiul cel lung, care în puternice strigăte de să trăiască dr. Victor Onișor, înainta cătră „Rahova”. Iată-ne ajunși și în fața hotelului.

De sus, din fereastră, ne așteaptă simpaticul și înflăcăratul candidat. Din sute și sute de guri izbucni deodată puternice urale de „Să trăiască”. Se făcu apoi liniște și dr. Mihali, de jos, din mijlocul mulțimii, aduse rezultatul alegerii și îmbărbăta pe candidat cu cuvintele: „Am căzut, dar căderea noastră înseamnă mai mult decât o învingere”.

Plin de emoțiune mulțami candidatul d-lui Mihali, precum și mulțimii de români pentru primirea ce i s-a făcut și pentru sprijinul ce l-a dat fiecare cu votul său. Ca la un semn dat, deodată, din sute și sute de guri, bătrâni, bărbați, femei și copii începură să intoneze înălțătorul imn: „Deșteaptă-te române!”. Un moment înălțător de deșteptare națională, un moment, ca și care în Năsăud nu s-a mai pomenit. O mare de capete descoperite, bătrâni cu plete albe, bărbați în vârstă, femeii îngenunchiate ca de rugăciune și copii, plângeau cu toții. Era plânsul deșteptării, plânsul de bucurie al învingerii morale.

Era ceva ce nici închipui nu se poate a privi convoiul cel fără de sfârșit, străzile pline de românime, era ceva dumnezeiesc a asculta sublimul și puternicul imn al deșteptării, izvorât din pieptul alor sute și sute de oameni, în care un cuget o simțire era, sute și sute de priviri ațintite cătră atotputernicul Dumnezeu, aducând preamărire pentru frumoasa învingere morală.

Vecinic vor rămânea cristalizate în memoria românilor de aici aceste epocale momente de o înflăcărată deșteptare națională.

Și s-a prăznuit această deșteptare națională, s-a prăznuit această învingere morală, s-a prăznuit din partea întregii românimi de aici. S-au ridicat toaste pentru clubul naționalităților reprezentați prin dr. Teodor Mihali, pentru simpaticul și înflăcăratul candidat național și pentru popor care formează talpa țării.

Și s-a întonat de nou însuflețitorul imn al deșteptării naționale.

Trăiască Dr. Victor Onișor!

Năsăud, la 10.V.1906².

¹ Trăiască reprezentantul evreiesc!

² Tribuna, Arad, Anul X, 1906, nr. 84 (3/16 mai), p. 4.

D'ALE ALEGERILOR – NĂSĂUD 1906

„Clica” din Năsăud

Năsăudul, frumosul orașel românesc de pe malul Someșului Mare, sediul de odinioară al graniței militare române, centrul de cultură și educație națională de pe vremuri, - este în plină decadență, decadență morală și politică-socială.

Omul, nepreocupat și cinstit în sentimente și gândiri, stă uimit văzând atâta rușine și lașitate, atâta decadență tocmai la nepoții, la descendenții falnicilor grăniceri de odinioară care, prin virtuțile lor civice, prin vitejia lor neasemuită și prin dragostea față de limba și legea strămoșească, au dus departe peste hotare, din glorie în glorie, numele de „Român”.

Aici în Năsăud, în chiar inima ținutului grăniceresc, în cursul vremurilor, s-a încuibat o mână de oameni pătimăși care, ajunși mai târziu în slujbe și onoruri, prin chiar generozitatea recunoscută grănicerilor năsăudeni, față de „frate”, - au devenit cu timpul – onoare excepțiilor – spionii și denunțătorii acestora, instrumente oarbe în mâna străinului, vipere veninoase crescute la sânul nostru.

Urmările se văd mereu, noi, deja, începem a le experimenta zilnic, generațiile viitoare însă vor simți amar cruda realitate ce pare a nu întârzia: Năsăudul, aproape jidovit, fondurile grănicerești, stipendiile în mâna străinilor, în gimnaziu încuibat spiritul de oportunitate și servilism umilitor, școlile normale părăsite, desconsiderate, iar viața socială, culturală, națională, moartă cu desăvârșire.

Acești oameni, cărora grănicerii adevărați, cinstiți, le zic, cu o singură expresie de ură și dispreț „clică”, nu s-au putut asimila, nu s-au știut familiariza nici până azi cu poporațiunea băștinașă a acestui ținut, căci – natural, - interesele lor sunt diametral opuse intereselor poporațiunii grănicerești din acest ținut.

Dovadă: alegerea de deputat din anul trecut, la care „clica” din Năsăud, alături de jidanii, au votat contra candidatului nostru național și au ieșit „învingători”, - dovadă cauza stipendiilor fondurilor grănicerești, de care, evident, ei se bucură, căci și din această „învingere” asemenea vor profita ei și urmașii lor – dovadă însă incontestabilă este cazul recent: alegerea de membri în congregațiunea comitatului Bistrița-Năsăud, întâmplată în 11 l. c.

„Clica” din Năsăud, ce e drept, se poate felicita și de acest „nou și mare succes”, câștigat în paguba intereselor mari ale neamului nostru, în detrimentul disciplinei de partid și pe contul bunei reputații a bărbatilor noștri de conducere din ținut.

Nu nealegerea celor doi membri integri, cinstiți ai societății și inteligenței române din Năsăud a fost ținta lor mârșavă; nu în aceasta culminează infamia și perversitatea lor, nici în faptul că a reușit „lista lor” în frunte cu popa Nășcuțiu, la mijloc cu birăul Mureșan și în coadă cu notarul Pălăgieș, ci în faptul că prin aceasta au rupt rândurile între frați, au stricat disciplina de partid și au târât în noroi, au dejosit vaza, autoritatea și nimbul moral al Românilor bistrițeni, a acelei pleiade de bărbați valoroși ai neamului, caractere ferme pe care – spre fericirea noastră – Providența i-a pus acolo, în poziții însemnate sociale, pentru a conduce cu abnegație și demnitate destinele neamului nostru în aceste părți.

Fie, dar, convinsă „clica” și, în special, „marele” procator „naționalist” de la Năsăud, om mic de suflet, mare de patimi, om nervos, bolnav..., vrednic mai mult de compătimit, - că Românii din acest ținut, pentru acest act scandalos „de vitejie”..., se vor ști achita în mod demn în timpul său – iar factorii competenți vor fi „chemați” să-și spună cuvântul asupra acestei „grave călcări de disciplină”¹.

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, Anul LXX, 1907, nr. 249 (11/24 noiembrie), p. 2.

POEZIE DE RĂZBOI

Ceruză culoare albastră
Scrie tu durerea noastră
Durerea de pe câmpii
Unde facem bătălii
De rămân sate pustii.
Unde trecem noi o dată
Rămâne lumea prădată,
Unde pușcăm cu mașina
Rămâne ars ca rășina.
Frunză verde din coline
Domnul strigă către mine:
Hai Grigore după mine
Zi o rugă Doamne ajută
Să tăiem dușmani o sută.
Scoate sabia din teacă
Între droturi dese pleacă
Eu în urmă-i plec de loc
Trecând prin gloanțe și foc.
În urma noastră îs soldați
Cu muniții încărcăți
Puștile lor varsă pară
Împărțind moarte amară
Sângele muscalului
Pân' la coama calului
Sângele se face-n râu
Stăm în el până la brâu
Soarele stă și se miră
Cum îi tăiem fără milă
Norii-n cer se strâng grămadă
Îngroziți de-atâta pradă...

- Aprilie 20, 1916 -

Grigore Slăvocă
ordonanță, Rodna veche¹

---

¹ *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, Anul LXXIX, 1916, nr. 128 (16/29 iunie), p. 1.

LOCUITORI DIN COMUNA ILVA MICĂ PARTICIPANȚI LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

OVIDIU OLIMPIU DAN
ALEXANDRU DĂRĂBAN

Izbučnirea Primului Război Mondial în anul 1914 a implicat participarea unui mare număr de români ardeleni în cadrul armatei austro-ungare. Ordinele de recrutare îi vizau pe toți, indiferent de categoriile sociale: învățători, preoți, orășeni și țărani. Primii recrutați au fost cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 42 de ani. Dar, din cauza prelungirii războiului, ordinele de recrutare încadrau tot mai mulți soldați cu o durată mai largă de ani. Erau recrutate și persoanele care au servit la miliții și depășeau vârsta de 42 de ani. Din anul 1915, recrutarea îi viza pe tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 20 de ani. Din ianuarie 1916, vârsta pentru recrutare s-a extins până la 55 de ani¹.

Din analiza Tabloului Nominal cu participanții la război, Ilva Mică participă la efortul de război cu 304 oameni. Din punct de vedere al naționalității erau partajați astfel: români - 285, maghiari - 11, evrei - 6, țigani(romi) -1, alții -1. După meseria avută cei mobilizați erau distribuiți astfel: intelectuali - 2, comercianți și meseriași - 7, agricultori (plugari) - 295².

Urmașii nu i-au uitat pe cei care și-au vărsat sângele pe câmpurile de luptă ale Europei. În plină campanie de construcție a căii ferate Ilva Mică – Vatra Dornei, administrația șantierului a dispus construirea, la insistențele intelectualilor din comună, a două monumente, unul închinat soldaților români căzuți în Primul război mondial și altul închinat prizonierilor de război italieni, aflați în lagăr aici și morți pe aceste meleaguri (peste ani osemintele lor vor fi repatriate). Monumentul sub formă de cruce, închinat soldaților români, a fost ridicat în spațiul din fața Primăriei, având înălțimea de 4,5 m și baza de 3 m și are înscrisul memorial „Eroilor neamului – 1916 – 1919 - Țara recunoscătoare, 1935”. Dezvelirea și sfințirea lui a avut loc la 7 ianuarie 1936.

---

¹ Aurica Sângeorzan, *Trimis-o împăratu' carte. Înrolarea soldaților*, în „Pisanii Sângeorzene”, Sângeorz-Băi, anul V, 2016, nr. 12(52), p. 12.

² Arhivele Naționale Sibiu, *Fond Astra - Tablou nominal despre locuitorii români care au luat parte la războiul din anii 1914-1918, județul Năsăud, comuna Ilva Mică*, f. 1-6 (f.-v.). Despre aceste documente din Fondul Astra au mai scris: Andreea Dăncilă Ineoan, *Investigând Primul Război mondial din perspectiva unei anchete interbelice*, în „Astra Sabesiensis”, Sebeș, 2016, nr. 2, pp. 193-202; Ioan Popa, Laurențiu Toma, Tetiana Popa, *Românii din comitatele Sălaj, Sibiu și Solnoc-Dăbâca în Primul Război Mondial*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2019, 323 p.; Tetiana Popa, Laurențiu Toma, Victor Sibianu, Rafael Țichindeleanu (coordonator Ioan Popa), *Românii din comitatele Bistrița-Năsăud, Ciuc, Mureș-Turda, Odorhei, Târnava Mare, Târnava Mică, Trei Scaune și Turda Arieș*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2019, 566 p.; Alexandru Bucur, Vasile Mărculeț, *Participarea românilor din fostul județ Timiș-Torontal la Primul Război Mondial*, în „Revista Bistriței”, Cluj-Napoca, Editura Accent, XXXIII/2019, pp. 101-123.

OVIDIU OLIMPIU DAN - ALEXANDRU DĂRĂBAN

Din păcate monumentul preconizat a fi amplasat aproape de vărsarea Ilvei în Someș, sub formă de obelisc, cu înălțimea de 2,7 m, și amplasat pe o colină de 4 m, unde se afla și cimitirul soldaților italieni și ce urma să poarte inscripția „Eroilor italieni, România recunoscătoare - 1935”, din motive obscure, nu a mai fost ridicat¹.

Monumentul eroilor din Ilva Mică (dezvelit în 1936)

---

¹ *Ilva Mică o veche așezare de pe Someș și Ilva. Repere monografice* – volum colectiv, Bistrița, Editura George Coșbuc, 2003, pp. 56-57.

TABLOU NOMINAL

cu locuitorii români din Ilva Mică care au luat parte la Primul Război Mondial
între anii 1914-1918 ca parte activă, ca soldați pe front și cei decorați

Nr. curent	Numele și prenumele	Născut în comuna	Ocupațiunea civilă	Gradul avut la miliție	A fost decorat cu medalia	A luat parte la mișcările impuse de război			
						Chemat fiind			A fost refugiat
						La partea activă, ca soldat pe front	La partea secundară, pentru servicii auxiliare sau mobilizat pe loc	Pentru a fi arestat sau internat	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Emil Sângeorzan	Ilva Mică	econom	soldat	Argint Cl. I Argint Cl. a II-a Bronz	X	-	-	-
2	Harapașcu Alexandru	idem	idem	idem	-	X			
3	Eremie Simion	idem	idem	idem	Bronz	X	-	-	-
4	Juca Nicolae	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
5	Adelstein Hersch	idem	prăvălier	soldat	-	X	-	-	-
6	Andron Filip	idem	econom	idem	-	X	-	-	-
7	Bacheș Arsenite	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
8	Bălos Traian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
9	Bălos Todor	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
10	Ban Petru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
11	Ban Toma	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
12	Ban Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
13	Bacheș Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
14	Bacheș Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
15	Bacheș George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

16	Bacheș Pavel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
17	Beța Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
18	Beța Toader	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
19	Beța Sevastian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
20	Beța Teofil	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
21	Beța Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
22	Beța Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
23	Beța Toader I. Gr.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
24	Bateș Antonom	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
25	Bateș George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 1						25	-	-	-
26	Buia Maxim								
27	Brumă Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
28	Brumă Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
29	Brumă Călăment	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
30	Brumă Aurel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
31	Brumă Dumitru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
32	Brumă Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
33	Brumă Grigore	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
34	Buta Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
35	Buta Iosif	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
36	Buta Pavel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
37	Buta Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
38	Buta Mihail	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
39	Buta Filip	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
40	Buta Octavian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
41	Buta Anhidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
42	Buta Leonte	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
43	Brumă Anhidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
44	Budușan George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
45	Budușan Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
46	Budăcan George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
47	Bucsinovsky Ștefan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
48	Boiciuc Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
49	Bondriș Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
50	Beța Simion N.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
51	Balas Pavel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
52	Beța Visarion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
53	Cârstea Macidon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
54	Cârstea Leon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

TOTAL PAGINA 1+2 ¹						53	-	-	-
55	Cârstea Sevastian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
56	Cârstea Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
57	Cotuțiu Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
58	Cotuțiu Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
59	Crețu Athanase	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
60	Ciocan Mihail	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
61	Ciocan Ioan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
62	Ciocan Domițian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
63	Crutoszky Jenó	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
64	Crutoszky Ferencz	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
65	Crutosky Gusztav	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
66	Constantin Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
67	Constantin Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
68	Cloșca Costan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
69	Crăiuțiu Macedon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
70	Celmare Procop	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
71	Dănilă Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
72	Dănilă Pavel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
73	Celmare Valer								
74	Diac Timofteiu	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
75	Diac Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
76	Diac Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
77	Diac Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
78	Diac Valer	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 2+3 ²						76	-	-	-
79	Diac Ion I. Sol.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
80	Diac Grigore	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
81	Dunca Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
82	Eremie Nicolae I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
83	Eremie Iacob I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
84	Eremie Leon I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
85	Eremie Aurel I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
86	Eremie Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
87	Eremie Octavian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ La pagina 2 s-a strecurat o greșeală la întocmirea tabelului: a fost trecut la poz. 26 Buia Maxim (nespecificându-se nimic în dreptul lui) ceea ce a dus la 54 poziții, pe când la coloana 7 nu a mai fost luat în considerare rezultând la totalul celor două pagini 53 persoane.

² La poz. 73 a fost trecut Celmare Valer (nespecificându-se nimic în dreptul lui) ceea ce a dus la 78 poziții, pe când la coloana 7 nu a mai fost luat în considerare rezultând la totalul celor două pagini 76 persoane, o diferență de 2 persoane

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

88	Eremie Iosif I. V.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
89	Eremie Nicolae D.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
90	Eremie Anhidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
91	Eremie Anhidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
92	Eremie Ion I. N.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
93	Faur Ioan recte Petru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
94	Faur Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
95	Faur Toma recte Șteopoaie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
96	Feher Adam	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
97	Filip Mihail	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
98	Simion Filip	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
99	Filip Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
100	Filip Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
101	Furscht Manno	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
102	Flămând Grigore	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
103	Budușan Marcu	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
104	Flămând Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
105	Gagea Ion I. Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
106	Gagea Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
107	Gagea Anhidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 3+4¹						105	3	-	-
108	Gagea Ion Toader	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
109	Gagea Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
110	Gagea Iacob	idem	fierar	sergent	-	X	-	-	-
111	Gagea Leon	idem	-	plutonier	-	X	-	-	-
112	Gagea Ilie	idem	econom	soldat	-	X	-	-	-
113	Gagea Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
114	Gagea Ilie a Luchi	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
115	Gaftone Domițian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
116	Gaftone Vasile I. Long.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
117	Gaftone Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
118	Gaftone Emilian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
119	Gerzan Ferencz	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
120	Horea Leon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
121	Horea Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
122	Horea Paramon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
123	Horea Vasile I. Gr.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ Se continuă număratoarea cu 107 poziții, iar la cumulat pagini 105, tot cu diferența de 2. S-a omis totalizarea la coloana 8 care ceste de 3.

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

124	Horea Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
125	Ionuțiu Sevastian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
126	Iasak Marcu	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
127	Ignat Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
128	Ileni Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
129	Ileni Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
130	Ionuț Filimon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
131	Jauca Timofteiu Maftciu	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
132	Jauca George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
133	Jauca Gavrilă	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
134	Jauca Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
135	Juca Aurel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
136	Juca Toma	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 4+5¹						134	5	-	-
137	Kis Ianos	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
138	Lacătăș Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
139	Leșan Roman	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
140	Leșan Gavrilă	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
141	Leșan Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
142	Leșan Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
143	Martița Ion I. I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
144	Man Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
145	Celmare Victor	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
146	Mare Ion I. II.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
147	Mare Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
148	Mateiu Mihail	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
149	Mateiu Damian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
150	Mateiu Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
151	Mateiu Emil	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
152	Mateiu Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
153	Mare Mihăilă	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
154	Mogin Precop	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
155	Mogin Roman	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
156	Mogin Aurel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
157	Marti Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
158	Mogin George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
159	Mogin Iacob I. A.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
160	Mogin Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ Se continuă număratoarea cu 136 poziții, iar la cumulat pagini 134, tot cu diferența de 2. Se face totalizarea la coloana 8 care este de 2, dar în total sunt 5.

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

161	Mogin Iacob I. Gr.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
162	Mogin Nechita	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
163	Mogin Nicolae	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
164	Marcu Maxim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
165	Marcu Anton	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 5+6¹						163	5	-	-
166	Marcu Niculai M.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
167	Marcu Gavril	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
168	Marcu Fil. r. Ștefan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
169	Marcu Larion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
170	Marcu Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
171	Mihail Marcu	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
172	Marcu Sevestian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
173	Marcu Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
174	Marcu Pantilimon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
175	Marcu Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
176	Marica Macedon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
177	Martița Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
178	Martița Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
179	Martița Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
180	Martița Niculai								
181	Martița Octavian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
182	Martița Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
183	Motântan Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
184	Matieviciu Luca	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
185	Miron Ștefan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
186	Meister Izrael	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
187	Martița Todor	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
188	Morariu Toma	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
189	Morariu Grigore	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 6+7²						186	5	-	-
190	Mare Dămian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
191	Mateiu Gherasim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
192	Mare Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
193	Năsăudean Ilie	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
194	Năsăudean Todor	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ Se continuă număratoarea cu 166 poziții (aici iarăși s-a greșit sărind de la 164 la 166), fiind de fapt 165, iar la cumulat pagini 163, tot cu diferența de 2. Se face totalizarea la coloana 8 care este de 2, dar în total sunt 5.

² Se ajunge cu număratoarea pozițiilor la 190, corectând, de fapt 189. La poziția 180 apare Martița Niculai, nespecificându-se nimic în dreptul lui, nefiind luat în considerare la coloana 7, unde s-a ajuns la nr. 186. Coloana 8 se menține la un total de 5.

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

195	Năsăudean Dămian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
196	Năsăudean Macedon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
197	Negraie Arpad	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
198	Negraie Jeno	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
199	Neamțiu Anton	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
200	Neamțiu Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
201	Neamțiu Macedon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
202	Nechiti C. Donisă	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
203	Nechiti Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
204	Nechiti Roman	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
205	Nechiti Grigore I. R.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
206	Nechiti Grigore I. A.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
207	Nechiti Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
208	Nechiti Todor	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
209	Nechiti Mihail	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
210	Nechiti Valer	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
211	Nechiti Valentin	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
212	Nechiti Niculai	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
213	Negroaie Bela	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
214	Neștiut George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
215	Neștiut Iosif	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
216	Neamțiu Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
217	Neamțiu Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
218	Neamțiu Grigore	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 7+8¹						215	5	-	-
219	Nicoară Petru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
220	Nicoară Pantilimon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
221	Nicoară Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
222	Nicoară Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
223	Nimigean Ion	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
224	Nistor Grigore	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
225	Neamțiu Donisă	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
226	Oniga Emil	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
227	Oniga Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
228	Oniga Vasile	idem	idem	caporal sanitar	-	X	-	-	-
229	Oniga Anchidim	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
230	Oniga Iacob	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
231	Olariu Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ În această pagină nu s-au mai găsit greșeli menținându-se aceleași diferențe.

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

232	Olariu Dămian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
233	Olariu Dominic	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
234	Olariu George	idem	idem	caporal	-	X	-	-	-
235	Prăngate Iacob	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
236	Prăngate Iacob T.	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
237	Prăngate Ion	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
238	Prangate Nicolau	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
239	Prangate Simion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
240	Preutesi Ilarion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
241	Pop Iulian	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
242	Pop George	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
243	Purcea Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
244	Prăngate Dănilă	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
245	Prăngate Ion Teofil	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
246	Rogean Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
247	Prăngate Daniel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 8+9¹						244	5	-	-
248	Paneș Petru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
249	Preutesi Eleke	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
250	Ștefan Ioachim	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
251	Ștefan Ștefan	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
252	Ștefan Ion I. V.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
253	Ștefan Lazar	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
254	Ștefan Trifan	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
255	Ștefan Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
256	Ștefan Ioachim M.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
257	Ștefan Ion I. D.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
258	Ștefan Ion Plăian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
259	Ștefan Pavel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
260	Ștefan Gavril	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
261	Ștefan Simion Mog.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
262	Ștepoie Aurel	idem	idem	sergent	-	X	-	-	-
263	Ștepoie Ion	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
264	Ștepoie Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
265	Ștepoie Maftciu	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
266	Siminic Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
267	Stern Hersch Leib	idem	idem	idem	-	X	1	-	-
268	Sângeorzan Alexandru	idem	idem	idem	-	X	-	-	-

¹ În această pagină nu s-au mai găsit greșeli menținându-se aceleași diferențe.

TABLOU NOMINAL CU LOCUITORII ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 CA PARTE ACTIVĂ, CA SOLDAȚI PE FRONT ȘI CEI DECORAȚI

269	Sângeorzan Larion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
270	Sângeorzan Vartolomeu	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
271	Sângeorzan Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
272	Sângeorzan Atanase	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
273	Sângeorzan Sim. S.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
274	Sângeorzan Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
275	Sângeorzan Simion I. I.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
276	Sângeorzan Mihail	idem	idem	caporal	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 9+10¹						273	8	-	-
277	Sângeorzan Emil	idem	idem	soldat	-	X	-	-	-
278	Sângeorzan Valer	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
279	Sângeorzan Aurel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
280	Sângeorzan Octavian	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
281	Sângeorzan Nicolau	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
282	Sângeorzan Atanase M.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
283	Sângeorzan Vasile T.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
284	Slăvoacă Ion I. G.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
285	Szocsi Karoly	idem	mecanic	idem	-	X	-	-	-
286	Szocsi Janos	-	-	-	-	X	-	-	-
287	Sângeorzan Mihail P.	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
288	Szilagy Istvan	idem	lăcătuș	idem	-	X	-	-	-
289	Țala Ștefan	idem	econom	idem	-	X	-	-	-
290	Tămășoiu Larion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
291	Tămășoiu Macidon	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
292	Tămășoiu Avram	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
293	Tămășoiu Anchidim	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
294	Vărărean Precop	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
295	Vărărean Aurel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
296	Veis Emanuel	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
297	Zagrean Vasile	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
298	Zagrean George	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
299	Zlate Miron	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
300	Zlate Ilie	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
301	Zlate Grigore	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
302	Zlate Ion	idem	idem	idem	-	X	-	-	-
TOTAL PAGINA 10+11						299	8	-	-
302	TOTAL FINAL					299	8	-	-

¹ În această pagină nu s-au mai găsit greșeli menținându-se aceleași diferențe, coloana 8 ajungând la numărul 8.

TABLOU NOMINAL

cu soarta locuitorilor români din Ilva Mică care au luat parte la Primul Război Mondial între anii 1914-1918 și urmările sale

Nr. crt.	Numele și prenumele	Soarta îndurată în timpul războiului					În urma decedatu-lui sau dispărutului a rămas		Observare	
		Mort pe câmpul de luptă	Mort în temniță, în prigoană, în spital, în urma bolilor sau rănilor	S-a reîntors acasă			Dispărut	Văduvă		Numărul orfanilor
				Ca invalid	Rănit, bolnav, însă în prezent e sănătos	Deplin sănătos				
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Emil Sângeorzan	-	-	-	-	X	-	-	-	-
2	Harapașcu Alexandru	-	-	X	-	-	-	-	-	-
3	Eremie Simion	X	-	-	-	-	-	1	3	-
4	Juca Nicolae	-	-	-	-	-	1	1	5	-
5	Adelstein Hersch	-	-	-	-	X	-	-	-	-
6	Andron Filip	-	-	-	-	X	-	-	-	-
7	Bacheș Arsente	-	-	-	-	X	-	-	-	-
8	Bălos Traian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
9	Bălos Todor	-	-	-	-	X	-	-	-	-
10	Ban Petru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
11	Ban Toma	-	-	-	-	X	-	-	-	-
12	Ban Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
13	Bacheș Vasile	X	-	-	-	-	-	1	4	-
14	Bacheș Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
15	Bacheș George	-	-	-	-	X	-	-	-	-

TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUIITORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE

16	Bacheș Pavel	-	-	X	-	-	-	-	-	-
17	Beța Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
18	Beța Toader	-	-	-	-	X	-	-	-	-
19	Beța Sevastian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
20	Beța Teofil	-	-	-	-	X	-	-	-	-
21	Beța Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
22	Beța Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
23	Beța Toader I. Gr.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
24	Bateș Antonom	-	-	-	-	X	-	-	-	-
25	Bateș George	-	-	X	-	-	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 1		2	-	3	-	19	1	3	12	-
26	Buia Maxim									
27	Brumă Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
28	Brumă Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
29	Brumă Călăment	-	-	-	-	X	-	-	-	-
30	Brumă Aurel	-	-	-	-	X	-	-	-	-
31	Brumă Dumitru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
32	Brumă Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
33	Brumă Grigore	-	-	-	-	X	-	-	-	-
34	Buta Alexandru	X	-	-	-	-	-	1	3	-
35	Buta Iosif	X	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Buta Pavel	-	-	-	-	-	1	1	3	-
37	Buta Iacob	-	X	-	-	-	-	1	3	-
38	Buta Mihail	X	-	-	-	-	-	1	1	-
39	Buta Filip	-	-	-	-	X	-	-	-	-
40	Buta Octavian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
41	Buta Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
42	Buta Leonte	-	-	-	-	X	-	-	-	-
43	Brumă Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
44	Budușan George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
45	Budușan Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
46	Budăcan George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
47	Bucsinovsky Ștefan	-	-	-	-	X	-	-	-	-
48	Boiciuc Nicolae	X	-	-	-	-	-	-	-	-
49	Bondriș Ion	-	-	X	-	-	-	-	-	-
50	Beța Simion N.	X	-	-	-	-	-	-	-	-
51	Balas Pavel	-	-	-	-	X	-	-	-	-
52	Beța Visarion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
53	Cârstea Macidon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
54	Cârstea Leon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 1+2		7	1	4	-	39	2	7	22	-
55	Cârstea Sevastian	X	-	-	-	-	-	1	1	-
56	Cârstea Nicolae	X	-	-	-	-	-	-	-	-

**TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUIITORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE**

57	Cotuțiu Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
58	Cotuțiu Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
59	Crețu Athanase	-	X	-	-	-	-	-	-	-
60	Ciocan Mihail	-	-	-	-	X	-	-	-	-
61	Ciocan Ioan	X	-	-	-	-	-	-	-	-
62	Ciocan Domițian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
63	Crutoszky Jenő	-	-	-	-	X	-	-	-	-
64	Crutoszky Ferencz	-	-	-	-	X	-	-	-	-
65	Crutosky Gusztav	-	-	-	-	X	-	-	-	-
66	Constantin Nicolae	-	-	-	-	X	-	-	-	-
67	Constantin Simion	X	-	-	-	-	-	1	4	-
68	Cloșca Costan	-	-	-	-	X	-	-	-	-
69	Crăiuțiu Macedon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
70	Celmare Procop	-	-	-	-	X	-	-	-	-
71	Dănilă Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
72	Dănilă Pavel	-	-	-	-	X	-	-	-	-
73	Celmare Valer									
74	Diac Timofteiu	-	-	-	-	X	-	-	-	-
75	Diac Anchidim	-	X	-	-	-	-	-	-	-
76	Diac Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
77	Diac Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
78	Diac Valer	X	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 2+3		12	3	4	-	55	2	9	27	-
79	Diac Ion I. Sol.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
80	Diac Grigore	-	-	-	-	X	-	-	-	-
81	Dunca Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
82	Eremie Nicolae I.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
83	Eremie Iacob I.	-	X	-	-	-	-	1	2	-
84	Eremie Leon I.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
85	Eremie Aurel I.	X	-	-	-	-	-	-	-	-
86	Eremie Simion	X	-	-	-	-	-	1	3	-
87	Eremie Octavian	-	X	-	-	-	-	1	5	-
88	Eremie Iosif I. V.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
89	Eremie Nicolae D.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
90	Eremie Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
91	Eremie Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
92	Eremie Ion I. N.	-	-	X	-	-	-	-	-	-
93	Faur Ioan recte Petru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
94	Faur Nicolae	-	-	-	-	X	-	-	-	-
95	Faur Toma recte Ștepoaie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
96	Feher Adam	-	-	-	-	-	-	-	-	-
97	Filip Mihail	-	-	-	-	X	-	-	-	-
98	Simion Filip	-	-	-	-	X	-	-	-	-

**TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUTORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE**

99	Filip Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
100	Filip Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
101	Furscht Manno	-	-	-	-	X	-	-	-	-
102	Flămând Grigore	-	-	-	-	-	-	-	-	-
103	Budușan Marcu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
104	Flămând Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
105	Gagea Ion I. Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
106	Gagea Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
107	Gagea Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 3+4		14	6	5	-	76	2	12	37	-
108	Gagea Ion Toader	-	-	-	-	X	-	-	-	-
109	Gagea Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
110	Gagea Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
111	Gagea Leon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
112	Gagea Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
113	Gagea Nicolae	-	-	-	-	X	-	-	-	-
114	Gagea Ilie a Luchi	X	-	-	-	-	-	-	-	-
115	Gaftone Domițian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
116	Gaftone Vasile I. Long.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
117	Gaftone Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
118	Gaftone Emilian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
119	Gerzan Ferencz	-	-	-	-	-	-	-	-	-
120	Horea Leon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
121	Horea Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
122	Horea Paramon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
123	Horea Vasile I. Gr.	X	-	-	-	-	-	-	-	-
124	Horea Niculai	-	-	-	-	X	-	-	-	-
125	Ionuțiu Sevastian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
126	Iasak Marcu	-	-	-	-	X	-	-	-	-
127	Ignat Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
128	Ileni Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
129	Ileni Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
130	Ionuț Filimon	X	-	-	-	-	-	-	-	-
131	Jauca Timofteiu Mafteiu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
132	Jauca George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
133	Jauca Gavrilă	-	-	-	-	X	-	-	-	-
134	Jauca Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
135	Juca Aurel	-	X	-	-	-	-	-	-	-
136	Juca Toma	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 4+5		17	7	5	-	99	2	12	37	-
137	Kis Ianos	-	-	-	-	X	-	-	-	-
138	Lacătăș Niculai	-	X	-	-	-	-	-	-	-
139	Leșan Roman	-	-	-	-	X	-	-	-	-
140	Leșan Gavrilă	X	-	-	-	-	-	-	-	-

**TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUTORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE**

141	Leșan Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
142	Leșan Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
143	Martița Ion I. I.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
144	Man Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
145	Celmare Victor	-	-	-	-	X	-	-	-	-
146	Mare Ion I. II.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
147	Mare Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
148	Mateiu Mihail	-	-	-	-	X	-	-	-	-
149	Mateiu Damian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
150	Mateiu Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
151	Mateiu Emil	-	-	-	-	X	-	-	-	-
152	Mateiu Niculai	-	-	-	-	-	X	-	-	-
153	Mare Mihăilă	-	-	-	-	X	-	-	-	-
154	Mogin Precop	X	-	-	-	-	-	-	-	-
155	Mogin Roman	-	X	-	-	-	-	-	-	-
156	Mogin Aurel	-	X	-	-	-	-	-	-	-
157	Marti Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
158	Mogin George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
159	Mogin Iacob I. A.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
160	Mogin Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
161	Mogin Iacob I. Gr.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
162	Mogin Nechita	-	-	-	-	X	-	-	-	-
163	Mogin Nicolae	-	-	-	-	X	-	-	-	-
164	Marcu Maxim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
165	Marcu Anton	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 5+6		19	10	5	-	122	3	12	37	
166	Marcu Niculai M.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
167	Marcu Gavril	-	-	-	-	X	-	-	-	-
168	Marcu Fil. r. Ștefan	-	-	-	-	X	-	-	-	-
169	Marcu Larion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
170	Marcu Niculai	-	-	-	-	X	-	-	-	-
171	Mihail Marcu	X	-	-	-	-	-	-	-	-
172	Marcu Sevestian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
173	Marcu Simion	X	-	-	-	-	-	-	-	-
174	Marcu Pantilimon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
175	Marcu Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
176	Marica Macedon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
177	Martița Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
178	Martița Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
179	Martița Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
180	Martița Niculai	-	-	-	-	X	-	-	-	-
181	Martița Octavian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
182	Martița Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
183	Motântan Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
184	Matieviciu Luca	-	-	-	-	X	-	-	-	-
185	Miron Ștefan	-	-	-	-	X	-	-	-	-
186	Meister Izrael	-	-	-	-	X	-	-	-	-

TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUIITORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE

187	Martița Todor	-	-	-	-	X	-	-	-	-
188	Morariu Toma	-	-	-	-	X	-	-	-	-
189	Morariu Grigore	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 6+7		21	10	5	-	144	3	12	37	-
190	Mare Dămian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
191	Mateiu Gherasim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
192	Mare Niculai	-	-	-	-	X	-	-	-	-
193	Năsăudean Ilie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
194	Năsăudean Todor	-	-	-	-	X	-	-	-	-
195	Năsăudean Dămian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
196	Năsăudean Macedon	X	-	-	-	-	-	-	-	-
197	Negraie Arpad	-	-	-	-	X	-	-	-	-
198	Negraie Jeno	-	-	-	-	X	-	-	-	-
199	Neamțiu Anton	-	-	-	-	X	-	-	-	-
200	Neamțiu Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
201	Neamțiu Macedon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
202	Nechiti C. Donisă	-	-	-	-	X	-	-	-	-
203	Nechiti Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
204	Nechiti Roman	-	-	-	-	X	-	-	-	-
205	Nechiti Grigore I. R.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
206	Nechiti Grigore I. A.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
207	Nechiti Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
208	Nechiti Todor	-	-	-	-	X	-	-	-	-
209	Nechiti Mihail	-	-	-	-	-	X	-	-	-
210	Nechiti Valer	-	-	-	-	X	-	-	-	-
211	Nechiti Valentin	-	-	-	-	X	-	-	-	-
212	Nechiti Niculai	-	-	-	-	X	-	-	-	-
213	Negroaie Bela	-	-	-	-	X	-	-	-	-
214	Neștiut George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
215	Neștiut Iosif	-	-	-	-	X	-	-	-	-
216	Neamțiu Ilie	X	-	-	-	-	-	-	-	-
217	Neamțiu Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
218	Neamțiu Grigore	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 7+8		23	10	5	-	169	4	12	37	-
219	Nicoară Petru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
220	Nicoară Pantilimon	-	-	-	-	X	-	-	-	-
221	Nicoară Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
222	Nicoară Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
223	Nimigean Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
224	Nistor Grigore	-	X	-	-	-	-	-	-	-
225	Neamțiu Donisă	-	-	-	-	X	-	-	-	-
226	Oniga Emil	-	-	-	-	X	-	-	-	-
227	Oniga Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-
228	Oniga Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-
229	Oniga Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-
230	Oniga Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-

**TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUTORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE**

231	Olariu Ilie	-	-	-	-	-	X	-	-	-
232	Olariu Dămian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
233	Olariu Dominic	X	-	-	-	-	-	-	-	-
234	Olariu George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
235	Prăngate Iacob	-	-	-	-	X	-	-	-	-
236	Prăngate Iacob T.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
237	Prăngate Ion	-	-	-	-	-	X	-	-	-
238	Prangate Nicolau	-	-	-	-	-	X	-	-	-
239	Prangate Simion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
240	Preutesi Ilarion	-	X	-	-	-	-	-	-	-
241	Pop Iulian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
242	Pop George	-	-	-	-	X	-	-	-	-
243	Purcea Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
244	Prăngate Dănilă	-	-	-	-	X	-	-	-	-
245	Prăngate Ion Teofil	-	-	-	-	-	X	-	-	-
246	Rognean Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
247	Prăngate Daniel	-	-	-	-	X	-	-	-	-
TOTAL PAGINA 8+9		24	12	5	-	191	8	12	37	-
248	Paneș Petru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
249	Preutesi Eleke	-	X	-	-	-	-	-	-	-
250	Ștefan Ioachim	-	-	-	-	-	-	-	-	-
251	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
252	Ștefan Ion I. V.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
253	Ștefan Lazar	X	-	-	-	-	-	-	-	-
254	Ștefan Trifan	X	-	-	-	-	-	-	-	-
255	Ștefan Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
256	Ștefan Ioachim M.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
257	Ștefan Ion I. D.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
258	Ștefan Ion Plăian	-	-	-	-	X	-	-	-	-
259	Ștefan Pavel	-	X	-	-	-	-	-	-	-
260	Ștefan Gavril	-	-	-	-	X	-	-	-	-
261	Ștefan Simion Mog.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
262	Ștepoie Aurel	-	-	-	-	X	-	-	-	-
263	Ștepoie Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
264	Ștepoie Ilie	-	-	-	-	-	X	-	-	-
265	Ștepoie Mașteiu	-	-	-	-	X	-	-	-	-
266	Siminic Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
267	Stern Hersch Leib	-	-	-	-	-	-	-	-	-
268	Sângeorzan Alexandru	-	-	-	-	X	-	-	-	-
269	Sângeorzan Larion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
270	Sângeorzan Vartolomeu	-	-	-	-	X	-	-	-	-
271	Sângeorzan Ion	-	-	-	-	X	-	-	-	-
272	Sângeorzan Atanase	-	-	-	-	X	-	-	-	-
273	Sângeorzan Sim. S.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
274	Sângeorzan Vasile	X	-	-	-	-	-	-	-	-
275	Sângeorzan Simion I. I.	-	-	-	-	X	-	-	-	-
276	Sângeorzan Mihail	-	-	-	-	X	-	-	-	-

**TABLOU NOMINAL
CU SOARTA LOCUIITORILOR ROMÂNI DIN ILVA MICĂ CARE AU LUAT PARTE LA
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎNTRE ANII 1914-1918 ȘI URMĂRILE SALE**

TOTAL PAGINA 9+10		27	14	5	-	211	9	12	37	-	
277	Sângeorzan Emil	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
278	Sângeorzan Valer	X	-	-	-	-	-	-	-	-	
279	Sângeorzan Aurel	X	-	-	-	-	-	-	-	-	
280	Sângeorzan Octavian	X	-	-	-	-	-	-	-	-	
281	Sângeorzan Nicolau	-	-	X	-	-	-	-	-	-	
282	Sângeorzan Atanase M.	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
283	Sângeorzan Vasile T.	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
284	Slăvoacă Ion I. G.	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
285	Szocsi Karoly	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
286	Szocsi Janos	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
287	Sângeorzan Mihail P.	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
288	Szilagy Istvan	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
289	Țala Ștefan	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
290	Tămășoiu Larion	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
291	Tămășoiu Macidon	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
292	Tămășoiu Avram	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
293	Tămășoiu Anchidim	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
294	Vărărean Precop	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
295	Vărărean Aurel	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
296	Veis Emanuel	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
297	Zagrean Vasile	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
298	Zagrean George	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
299	Zlate Miron	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
300	Zlate Ilie	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
301	Zlate Grigore	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
302	Zlate Ion	X	-	-	-	-	-	-	-	-	
TOTAL PAGINA 10+11		31	14	6	-	232	9	12	37	-	
TOTAL FINAL		292					12	37	-		

EPIDEMIILE DIN BISTRIȚA-NĂSĂUD ÎN ANUL 1921

Caracterizarea generală a epidemiilor din Transilvania și județul Bistrița-Năsăud

În cele ce urmează vom prezenta un tablou general al îmbolnăvirilor și mortalității prin boli infecțioase atât pentru Transilvania în special, cât și pentru județul Bistrița-Năsăud¹. Numărul total al îmbolnăvirilor prin bolile infecțioase în Transilvania a fost 17.820 (cu pojar împreună 33.083). În afară de acest număr de îmbolnăviri prin cele șapte boli cardinale, au mai existat relativ, multe cazuri de alte infecții ca: blenoragia, sifilis, tuberculoza, cărbunele, trahomul, turbarea, etc. Îmbolnăvirile și mortalitatea prin aceste boli însă nu au fost înregistrate după modelul bolilor de care ne ocupăm în prezent. Totuși în cursul anului am fost informați relativ des și detaliat, cu cifre statistice asupra acestor boli².

Repartizarea celor 33.083 îmbolnăviri cu 2792 morți pentru fiecare boală este următoarea:

Boala	Total îmbolnăviri	Morți	Procentul %
Variola	117	19	16,23
Scarlatina	10.733	1.443	13,44
Pojar	15.263	475	3,11
Difterie	959	140	14,59
Febră tifoidă	2.258	322	14,26
Dizenterie	1.335	213	15,95
Tusă convulsivă	1.850	98	5,29
Tifos exantematic	568	82	14,43
TOTAL	33.083	2.792	8,44

Vedem că la 33.083 cazuri de boli infecțioase, din care 15.263 îmbolnăviri cad asupra pojarului, mortalitatea a fost de 8,44%.

¹ Articolul acesta pe care îl prezentăm în paginile revistei face parte dintr-o lucrare amplă al cărui autor este Dr. Sabin Manuilă care poartă titlul *Epidemiile din Transilvania și comparația lor cu epidemiile celorlalte provincii românești în 1921*, apărută la Cluj în anul 1925. Lucrarea de față a fost terminată în aprilie 1922. Datele au fost preluate din materialul statistic al Inspectoratului General Sanitar al Ardealului și din tabelele statistice ale Direcției Generale a Serviciului Sanitar.

² Sabin Manuilă, *Epidemiile din Transilvania și comparația lor cu epidemiile celorlalte provincii românești în 1921*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1925, p. 19.

EPIDEMIILE DIN BISTRIȚA-NĂSĂUD ÎN ANUL 1921

În ordinea numărului îmbolnăvirilor fiecare boală are următoarea situație:

După numărul absolut al îmbolnăvirilor			După numărul absolut al morților			După numărul relativ al morților %		
Ordinea	Boala	Numărul	Ordinea	Boala	Numărul	Ordinea	Boala	Procentul
1	Pojar	15.263	1	Scarlatina	1.443	1	Variola	16,23
2	Scarlatina	10.733	2	Pojar	475	2	Dizenterie	15,95
3	Febra tifoidă	2.258	3	Febra tifoidă	322	3	Difterie	14,59
4	Tusa convulsivă	1.850	4	Dizenterie	213	4	Tifos exantematic	14,43
5	Dizenterie	1.335	5	Difterie	140	5	Febra tifoidă	14,26
6	Difterie	959	6	Tusa convulsivă	98	6	Scarlatina	13,44
7	Tifos exantematic	568	7	Tifos exantematic	82	7	Tusa convulsivă	5,29
8	Variola	117	8	Variola	19	8	Pojar	3,11

După cum se poate vedea, epidemia dominantă a anului este scarlatina, care este și cea mai mare și cea mai gravă dintre toate epidemiile. Mortalitate mare au încă pojarul și difteria și, îndeosebi, febra tifoidă și dizenteria¹.

Repartizarea bolilor contagioase în județul Bistrița-Năsăud se prezintă astfel²:

Număr total locuitori	Număr total la km ²	Variola		Scarlatina		Pojar		Difterie		Febra tifoidă		Dizenterie		Tusa convulsivă		Tifos exantematic		Nr. total al îmbolnăvirilor de boli infecțioase	Nr. total de morți de boli infecțioase	Mortalitatea %
		Î	M	Î	M	Î	M	Î	M	Î	M	Î	M	Î	M					
120.479	4.332	5	-	406	57	386	14	7	-	13	2	68	9	6	1	-	-	891	83	9,31

În general, în privința cifrelor mortalității prin boli infecțioase, trebuie să constatăm care sunt acele boli care produc cele mai multe cazuri de moarte. Deci, raportul dintre numărul îmbolnăvirilor prin scarlatină și prin pojar determină mărimea mortalității relative.

În cele ce urmează vă vom prezenta tabelele rezumative ale bolilor infecțioase pe întreg județul Bistrița-Năsăud, precum și pentru orașele Bistrița și Năsăud³.

¹ *Ibidem*, p. 20.

² *Ibidem* (a se vedea tabel anexă de la p. 20).

³ *Ibidem*, p. 22.

EPIDEMIILE DIN BISTRIȚA-NĂȘAUD ÎN ANUL 1921

a) Județul Bistrița-Năsăud

Variolă							Scarlatină						Pojar							
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
2	-	3	3	3	-	-	51	-	300	300	241	48	11	17	18	333	351	326	13	12

Difterie							Febra tifoidă						Dizenterie							
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
3	-	5	5	5	-	-	4	-	12	12	10	2	-	7	-	62	62	53	9	-

Tusă convulsivă							Tifos exantematic						
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
1	-	6	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-

EPIDEMIILE DIN BISTRIȚA-NĂȘĂUD ÎN ANUL 1921

b) Bistrița

Variolă							Scarlatină						Pojar							
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	1	1	1	-	-	-	-	68	68	61	4	3	-	-	35	35	32	1	2

Difterie							Febra tifoidă						Dizenterie							
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	2	2	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	6	6	6	-	-

Tusă convulsivă							Tifos exantematic						
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

EPIDEMIILE DIN BISTRITA-NĂSĂUD ÎN ANUL 1921

c) Năsăud

Variolă						Scarlatină						Pojar								
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	1	1	1	-	-	-	-	38	38	32	5	1	-	-	18	18	18	-	-

Difterie						Febra tifoidă						Dizenterie								
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tusă convulsivă						Tifos exantematic							
Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași	Comune cont.	Bolnavi vechi	Bolnavi noi	TOTAL	Însănătoșiți	Morți	Rămași
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

EPIDEMIILE DIN BISTRIȚA-NĂSĂUD ÎN ANUL 1921

Repartizarea bolnavilor prin bolile infecțioase în 1921 în județul Bistrița-Năsăud

Din totalul de 100 % îmbolnăviri prin boli infecțioase revine asupra									
Variolă	Scarlatină	Pojar	Difterie	Febră tifoidă	Dizenterie	Tusă convulsivă	Tifos exantematic	Total în %	Total în cifre absolute
0,56	45,56	43,32	0,78	1,45	7,63	0,67	-	100	891

Bolile infecțioase în Bistrița-Năsăud în 1921

Nr. crt.	Indicatorul	Numărul
1	Pe 100.000 locuitori revin boli infecțioase	740
2	Pe 100.000 km ² revin boli infecțioase	20.568
3	Pe câți locuitori revine o îmbolnăvire infecțioasă	135
4	Pe câți km ² revine o îmbolnăvire infecțioasă	4,86
5	Pe o medie de circumscripție revin boli infecțioase	64
6	Pe 100.000 locuitori revin morți de boli infecțioase	69
7	Pe 100.000 km ² revin morți de boli infecțioase	1915,89
8	Pe câți locuitori revine 1 mort de boli infecțioase	1452
9	Câte procente din locuitori au suferit de boli infecțioase	0,74%

Numărul comunelor rurale din Bistrița-Năsăud infectate prin diferitele boli infecțioase

Nr. total comune	Variola	Scarlatina	Pojar	Difterie	Febra tifoidă	Dizenterie	Tusa convulsivă	Tifos exantematic
97	2	51	17	3	4	7	1	-

EPIDEMIILE DIN BISTRITA-NĂSĂUD ÎN ANUL 1921

Nu avem puțință să dăm date exacte asupra epidemiilor din cursul anilor ultimi dinainte de război. Din datele care ne stau la dispoziție, întrebuițăm numai pe acelea, care se referă la Transilvania propriu-zisă, deoarece datele vechi care privesc aceste județe se referă la același teritoriu care aparține și astăzi acestor județe. Datele nu privesc județele în suprafața de azi, ci județele cu suprafața de atunci.

Trebuie să menționez la acest loc că sistemul de a culege date statistice s-a perfecționat sub era românească, datele fiind trecute prin mai multe controale și comparându-se cifrele diferitelor rapoarte oficiale, care întotdeauna au dat același rezultat. Pe de altă parte, organele care au cules datele, au rămas în mare parte aceleași care funcționau și sub regimul unguresc¹.

Desigur că organizarea luptei împotriva bolilor infecțioase a fost una din cele mai importante cauze a îmbunătățirii situației epidemiologice. Îndată cu crearea organizării sanitare din Transilvania serviciului epidemiologie i s-a dat atenție foarte mare și combaterea s-a început de la început prin mijloace moderne: diagnostic bacteriologic prin laboratoare, aparate de dezinfecție, prevenție, izolare, legiferare și centralizare a conducerii combaterii epidemiilor au fost mijloacele care au produs o imediată îmbunătățire.

Nu putem nega că și în atitudinea populației s-a produs o mare schimbare în urma războiului mondial. Pe deoparte, populația ține mai mult la sănătate ca înainte de război, iar pe de alta parte majoritatea bărbaților făcând serviciu militar în cursul războiului, a avut ocazie adeseori să învețe cum să-și păstreze sănătatea.

Organele care au fost însărcinate cu combaterea epidemiilor erau primite cu multă bunăvoință din partea populației și explicațiile care se serveau cu multă dragoste și interes din partea organelor statului, erau ascultate și sfaturile lor erau executate. Acest fenomen a fost general și nu pot fi luate în considerațiune câteva cazuri contrare².

---

¹ *Ibidem*, p. 55.

² *Ibidem*, pp. 55-56.

ABSOLVENȚII LICEULUI „SOLOMON HALIȚĂ”

Promoția 1973-1974

XII A

1. ANDREȘI D. MĂRIUȚA
2. ANDREȘI I. MĂRIOARA
3. ANDRONESI A. LAZAR
4. AVRAM GR. LAZAR
5. BUIA GR. GRIGORE
6. BUIA I. ANA
7. CÂRCEIE V. ILEANA
8. CORUȚIU L. EUGEN
9. CROITOR I. MARIA
10. DUDĂU S. DUMITRU
11. DUMITRAȘ M. IOAN
12. FILIPOI A. LEONTIN
13. FILIPOI V. FLORIN
14. GORGAN I. MARINELA
15. IONAȘCU I. MARIN LEONTIN
16. JARDA I. NASTASIA
17. MOISIL L. CIFOR PARTENE
18. MOLDOVAN I. LIVIU
19. MOLDOVAN I. RAFILA
20. MUREȘIANU S. MIRCEA LEONTIN
21. MUTE N. RODICA DIANA
22. PĂRĂUAN I. MIRCEA
23. PARTENE A. ALEXANDRU
24. POP T. EUGENIA
25. PUI I. CONSTANTIN
26. RĂZVANȚĂ V. MARIA MAGDALENA
27. RUPEA I. CORNELIA
28. SASU I. IOAN
29. ȘERBAN A. DUMITRU
30. ȘTEFAN A. MARIA
31. ȚĂRANU D. VIOREL
32. TERȘANSZKI G. GABRIEL
33. URECHE L. IOAN
34. VIDICAN T. SUSANA

XII B

1. BILȚ D. MARIA
2. BLAGA P. VASILE
3. CÂMPEAN V. MARȚIAN
4. CIRCOMAN V. AURICA
5. DOMIDE M. ILEANA
6. FILIȘPAN A. ELENA
7. GAGEA F. MARIANA
8. GHERGHINA P. MARIANA
9. GHERGHINA P. STELA
10. GURBET I. NICULAE
11. HOLCIU D. OLIMPIA
12. KELLNER C. EVA-ANA
13. MAN I. EUGENIA
14. MATEI L. SOFIA
15. MATEIU M. CORNELIA
16. MOLDOVAN L. VASILE
17. MOTOFELEA V. ARISTINA
18. NECHITI I. IOANA
19. NICULAI L. CĂTĂLINA
20. OMETIȚĂ M. FLOAREA
21. PETREANU G. STELICĂ
22. POPANTON I. MARIA
23. RÂMBULEA V. MARIANA
24. SÂNGEORZAN P. SILVIA
25. STAVARIU G. IOANA
26. ȚILEA G. AURICA
27. ȚÂNCA MAGDALENA
28. URECHE I. MARIA
29. VARVARI I. ILIE

* Materialul a fost preluat din *Liceul Teoretic „Solomon Haliță” Sângeorz-Băi*
– 50 de ani, 2012.

Revistă sprijinită și finanțată de:
CONSILIUL LOCAL SÂNGEORZ-BĂI
CENTRUL CULTURAL „JUSTIN SOHORCA” SÂNGEORZ-BĂI

DAN COMAN

- *Cetățean de Onoare* al orașului Sângeorz-Băi
alături de

IOANA NICOLAIE și MARIN MĂLAICU-HONDRARI

ISSN 2285-8229
ISSN-L 2285-8229